

**DIALOGURI CU PARINTELE ARSENIIE
PAPACIOC**

DESPRE CĂLUGĂRIE

Părinte, este bine să îndrumăm pe cineva la călugărie?

Este bine să le explici marea valoare a vietii de mănăstire și să-i lași să mediteze singuri.

Sunt unii care nu pot lua hotărârea singuri. Așteaptă să le zici tu: "Hai, du-te!"

Păi, nici nu trebuie. Acesta este un urias drum pe cont propriu. Când zice: "Mă duc!" și "Nu mă duc!", înseamnă că nu este bun de mănăstire. Când i-a venit focul, i-a luat inima foc, frige, și fuge încotro îl cheamă.

Un frate a vrut să se ducă la mănăstire. Avea și viață îmbunătățită, avea și avere. A vândut-o, și-a făcut bocceluta și a plecat. Când a ajuns la marginea satului și-a adus aminte că mai are de pus la punct o chestiune. Și s-a întors a mai stat o bucată de timp.

Vă spun, când te-ai hotărât să te duci la mănăstire, nu te mai uita înapoi! Dracul este în stare să angajeze toată lumea de pe pământ să te întoarcă! Și dacă te-ai dus, face orice ca să te scoată din mănăstire. Așa de mare este monahismul!

Iar și-a făcut bagajul, iar a ajuns la marginea satului și iar a uitat ceva nefăcut acasă. Și s-a întors din nou și, la marginea satului, s-a dezbrăcat în pielea goală, a aruncat totul de pe el, și fugi și fugi înainte la mănăstire! Ati văzut dracii! Dumnezeu i-a descoperit staretului ca să deschidă portile mănăstirii pentru atletul lui Hristos. Staretul aștepta și el să vadă, și când a văzut... Vedeti, se aprinsese inima în el. Deci, nu se poate să vină cineva cu "Mă duc" și "Nu mă duc". Vă spun, la mănăstire se duce numai dintr-o necesitate sufletească, dintr-o nebunie pentru Hristos. Dacă nu e, încep ispitele mănăstirii și nu rezistă fratele respectiv.

Asta trebuie să urmărească cineva. Pentru că sunt un soi de ispite extraordinare, cărora nu le rezisti ușor, ci doar dacă ai plecat cu focul în inimă. Și la mănăstire sunt veniți neformati, needucați, și depinde și de motivul inițial din care au plecat. Nu se merge la mănăstire dintr-o înaltă rațiune știind că e foarte bine -, ci dintr-o necesitate sufletească.

Foarte mult urăște satana mănăstirile. Numai faptul că stai aici nu-i convine dracului. Aici, fratele sau călugărul se mai adaugă, se îmbunătățește. Ca o găină care stă pe o grămadă de grâu și nu are cum să moară de foame. Mai ciugulește și ea ceva.

La mănăstire faci tăierea vocii. Ne numim părinți și maici pentru că ne nastem pe noi însine prin tăierea vocii. Deci, suntem părinții propriilor noastre nasteri. Putin lucru este să slujești lui Dumnezeu și Maicii Domnului toată viața? Un păi dacă ridici de jos, pentru Hristos îl ridici: primești plată. Putin "ozon divin" vine peste cel din mănăstire? Noi trăim prezentul. Și dacă trăim prezentul, recuperăm trecutul și cucerim viitorul. Noi trăim momentan; nu am grija "ce voi face mâine?" Dacă trăiesc astăzi bine, și mâine este harul lui Dumnezeu peste noi. Astăzi am trăit bine, mâine trăim iar bine. Deci, problema unei zile este problema unui timp foarte îndelungat. De asta m-a făcut să spun: orice clipă înseamnă un timp și orice suspinare poate fi o rugăciune.

Poate veni gând să pleci la mănăstire, ca să fugi de lupta pe care ti-o dă lumea aici?

Păi, nici nu te primește mănăstirea. După ce ai biruit totul, vii la mănăstire. Dacă nu ai reușit acolo, aici, la mănăstire, cum poți să birui? Spune Mântuitorul: Dacă Eu vă spun niste lucruri omenesti, și nu le pricepeți, cum o să pricepeți dacă v-aș spune lucruri cerești?

Eu sunt plecat de vreo cincizeci de ani, sunt extrem de multumit, mi-e frică să spun că sunt fericit, dar spun: ce-aș fi făcut eu în lume? Făcusem ceva arte, ca să-mi arăt talentele, dar toate aceste lucruri nu aveau nici un fel de sământă de viitor, decât satisfacții momentane. Problema care se pune este ca în fiecare zi să putem cuceri vesnicia. Asta este idealul. Aveam gândul să ajung ceva în viața mea, profesor; dar acesta nu este un ideal, e un scop omenesc. Idealul este să slujești la ce e mai înalt posibil. Dacă tu nu știi că slujești lui Dumnezeu, Care e vesnic, ai să te împotmolești. Trebuie să fii atent:

"Stai, că asta nu ține de vesnicie. Asta nu o fac". Dacă vii la mănăstire, puțin lucru este? Bucuri pe Dumnezeu cu poziția ta toată viața! N-avem noi motive să fim bucuroși? Că zice Sfântul Ioan Carpațiul: "Să nu mai fericiti pe nimeni, călugărilor, numai pe voi să vă fericiti!" Și dacă intri la mănăstire, ferească Dumnezeu să nu mai stai! Cazi anatema! Intrarea la mănăstire este intrarea în rai, și ieșirea de la mănăstire este plecarea din rai.

Când m-am dus la mănăstire era iarnă, iar la Cozia se făcea Vecernia în trapeză. Și m-a pus pentru prima dată, începător, m-a pus să citesc catisma de la Vecernie. Și am început să citesc. Am citit. Un părinte, Ghervasie: "Ascultă, frate Anghel! De unde știi să citești?", pentru că el nu știa carte. "Eu așa m-am născut, părinte. Nu știu de când!" M-am umplut de un mare folos. Și am stat de vorbă cu un domn, mult mai târziu, care dorea să facă niste mănăstiri după placul lui, nu după tradiția noastră creștină ortodoxă, care au înțeles-o foarte puțin. Domnule, și i-am spus întâmplarea cu Ghervasie: "Uite cine a ținut monahismul, un neștiutor de carte, care era un mare trăitor în inima lui și trăia monahismul întreg prin el". Și acum îl pomenesc pe Ghervasie, ca un mare exemplu care mi s-a dat, deci ca un mare învățat. Pe mine nu mă interesa să cunosc "tipic și la inimă nimic". Pe mine mă interesa să intru într-o permanentă legătură cu Dumnezeu.

Sfântul Ioan Scărarul consideră lepădarea de lume prima treaptă a urcusului duhovnicesc. Este necesară lepădarea de lume pentru orice creștin, sau numai pentru călugări?

Sfânta Scriptură este pentru toată lumea, cu pasaje speciale pentru monahism: Cine lasă tată, mamă, frați..., cine ia crucea și-Mi urmează...", e altceva. Vrei să fii desăvârșit? Atunci îți recomand aceste lucruri. Însă lepădarea de lume poate să fie și în sufletul unui mirean, în sensul că își vede de mântuirea lui și se ține de Hristos cu orice chip. Deci, și pentru el este valabilă lepădarea de lume, de patimi.

Noi, călugării, nu ne lepădăm de lume într-un sens exclusiv. Noi dorim cu orice chip ca lumea aceasta să fie ajutată de Dumnezeu, și dacă ne punem în situația de rugători pentru lume, aceasta înseamnă că suntem alături de Hristos, deci, cândva și undeva ne putem numi "mântuitori". Deci, nu desconsiderăm lumea. Nu există pustnicii valabile dacă nu ai toată lumea în inima ta! Toată lumea aceasta strigă cu orice chip: "Ajutor!"

Dacă răsare, te miri cine, și își asumă rolul de dăruitor al lui Hristos și rugător pentru lume, acela este Cel ce este. Așa că lepădarea se referă și la cei din lume. Dacă însă e vorba să schimbi locul, nevointele, mentalitățile, atunci lepădarea se referă numai la monahi, dar cuvântul este valabil și pentru laici. Pentru că acest cuvânt al Sfântului Ioan Scărarul l-a citit multă lume laică și s-a întrebat: "Ce să fac?", și atunci, vrând-nevrând, s-au oprit de la anumite porniri rele. Și nu numai atât, a vrut să se împlinescă și cu ceva bun. Și atunci el s-a folosit de cuvântul acesta, laic fiind:

"Du-te în lume și vezi ce-ți mai trebuie", a zis Dumnezeu unuia care a întrebat: "Ce-mi mai trebuie, Doamne, ca să fiu desăvârșit?" Și l-a trimis în lume. Și l-a găzduit un oarecare ins cizmar. Cizmarul l-a primit cu mare plăcere, cu mare bucurie cizmar care câștiga ce câștiga și împărțea banii la săraci, la biserică și la gospodăria lui; care mergea noaptea la biserică și, spre uimirea celui ce-l urmărea, i se

deschideau usile bisericii singure, si el nu stia că este urmărit. Si era laic. Avea sotie si copii. Fată de curiozitatea aceasta a lumii, as vrea să întreb: unde se găseste Antonie cel Mare? Unde se găseste nevoitorii? Marii rugători unde se găseste? In împărăția lui Dumnezeu! Si unde se găseste acesta? Va să zică, este, mi se pare mie, deasupra multora. Si era laic.

Sigur că Scriptura priveste pe toată lumea. Că dacă spune: "Dati la săraci", spune laicului si..., dacă spune: Nu vă îngrijiti de ce veti îmbrăca, de ce veti mânca, se referă la toată lumea.

Asa că, dragul meu, viata monahală este o viață cu totul deosebită, e o intrare în cer, cin îngeresc, iar îngerii sunt gelosi pentru că noi luptăm în trup cu neputintele trupesti ca să mentinem o identitate îngerească! Asta e altceva. Este aspectul desăvârșit. Se ating cote înalte, în situatia care se ating, însă nu e problemă rațională. Este mai mult o problemă de afectivitate. Dar Scriptura se referă la toată lumea. Toată lumea a primit cele zece Porunci. Toti trebuie să aibă o modestie, o dragoste pentru celălalt, pentru că spus este că monahul înseamnă un creștin bun. Deci, orice om, când a plecat la mânăstire, era un creștin oarecare, dar a râvnit dincolo de dimensiunile omenesti: a vrut o înfrânare, a vrut o dăruire a tuturor simturilor numai pentru Dumnezeu.

In ce constă lepădarea de lume? Tocmai în aceasta constă: să doresti foarte mult să iei crucea si să o porti cum a purtat-o Mântuitorul pentru mântuirea lumii, într-o formă de nebunie pentru Hristos. Te duci acolo unde te poti pierde ca să te poti găsi, în sensul prefacerilor totale prin tăierea vocii; care e o mare bătălie, o luptă cu Dumnezeu, Care a creat vointa liberă; si noi trebuie să fim împotriva acestei creatii. A creat vointa liberă, ca să ne tăiem vointa liberă. Si atunci, în lupta cu Dumnezeu, Dumnezeu cere să fie biruit, si-L birui, lucru pe care nu poti să-l faci în lume. In lume trebuie să-ti asculti, să-ti sustii voia ta, să mergi după ordinea lucrurilor, să păstrezi o armonie în sat, în oras -, dar la mânăstire te desființezi, ca personalitate omenească, si te înființezi în personalitate îngerească. Si atunci înseamnă că tu, pierzându-te, te poti găsi. Este cel mai mare lucru posibil, când omul, creatia lui Dumnezeu, poate fi în stare a pleca din lume în monahism, indiferent unde, în obste sau în pădure! As recomanda obstea, pentru că în pădure trebuie să ai o iscusință extraordinară, de tipul aceleia a Sfântului Ioan Scărarul si a tuturor sfinților care au trăit în pustie.

Eu sunt frate rasofoar si am făcut bordei împreună cu un monah tânăr, pentru a trăi în pădure. Ce părere aveti?

Ce bordei, dragul meu? E tot un fel de a fugi de ascultare! De ce nu faci din chilia ta bordei sau celulă de închisoare pentru că se desființază ceea ce există deja ca lucru consacrat: mânăstirea, mai ales că Sihăstria vă dă posibilitatea să simțiti gustul acesta al mânăstirii si crucea, adică să duci ce nu-ti convine, să-ti tai voia. Este foarte lăudat de Dumnezeu faptul că te nevoiesti în mânăstire, fără să exagerezi: "Atâta pot, Doamne!" "Bine. Bucură-te că esti scris în cartea cerurilor!" Atâta pot pentru că, sigur, si darurile sunt împărțite. Dar nu este permis să stăm nepăsători cu orice chip față de viata noastră, care e dată de Dumnezeu singură numai pentru Dumnezeu.

In concluzie, ceea ce caracterizează călugărul este tăierea vocii, nu pustnicia, pentru că atunci faci ce vrei tu, si nu primesti plată. De aceea se numeste "cin îngeresc", nu pentru că trăiesti izolat, pustnic, ci pentru că-si taie voia călugărul.

In ziua de azi sunt călugări care ironizează tocmai acest lucru asupra căruia Sfintia Voastră insistati: ascultarea.

Nu discutăm de cazuri izolate si de dracul care dă axiome din acestea. Te-ai eschivat de la tăierea vocii, esti abătut si nu sporesti. Nu esti nimic.

Este o scuză munca care se face, căci este epuizantă?

Ascultarea nu se măsoară cu puterea. Dacă-i vorba să se vină cu aceste scuze, vin și eu cu alte contraargumente. I s-a spus unui frate: "Du-te repede dincolo de fluviu!" Și când s-a repezit în apă, un crocodil l-a luat pe spate și l-a trecut. Ascultarea nu se măsoară cu puterea. Ascultarea este ascultare de la Dumnezeu trimisă. Dacă spun că nu se poate, că poate să fie o serie întreagă de impedimente și persistă ascultarea, taci și te duci, chiar dacă mori: "Cine ascultă de voi., de Mine ascultă!" Acolo este Hristos, unde te cheamă economul! Il chema economul, iar fratele se uita în Sfântul Altar, unde erau Sfintele Taine. Și a zis fratele: "Doamne, du-Te de la mine, că așa cere ascultarea!"

Dacă este un frate bolnav și nu poate să facă ascultarea care o primește?

Ai libertatea să-i spui staretului. Dar a zice "Nu mă duc, că nu vreau", este cea mai mare greșală! Trebuie vorbit cu economul, cu staretul, chiar și duhovnicul intervine să-i schimbe ascultarea cu ceva ce poate face.

Care trebuie să fie atitudinea credincioșilor față de monahi atunci când vin la mănăstire? De asemenea, cum trebuie să se comporte monahii față de mirenii care se închină în mănăstire?

Mirenii trebuie să-i cinstească pe călugări cu orice chip, pentru că sunt persoane dăruite, binecuvântate, iar călugării trebuie să-i bucure pe oamenii acestia, să-i sfătuiască să-și țină credința. Și unii și alții să nu vorbească de rău, găsind defecte colo și colo. Călugării nu sunt desăvârșiți, sunt în devenire, sunt în formare, dar stau acolo, cum zice unii Sfânti Părinți, mari trăitori: "Să mănânce când le foame, să

doarmă când le somn, numai să stea acolo!" Pentru că numai statul acolo este deja o nevoită. Deja el se numește călugăr. Acestia nu pot fi numiți călugări prosti, ci mai puțin nevoitori. Dar la toată lumea i se cere un lucru categoric, să nu vorbească de rău, pentru că această nevoită este mai mare decât canonul, metaniile și toate celelalte. Nu vorbi pe fratele tău de rău, pentru că criteriul de judecată va fi iubirea. Când vorbești de rău te încadrezi la crimă. Deci, unele din marile nevoite călugărești sunt: statornicia și a nu vorbi de rău.

Dacă vin mirenii, să ne bucurăm, că se folosesc și ei și, dacă se poate, să se folosească mai mult de miscarea ta, decât de vorbele tale. Pentru că nu a zice, ci a misca, înseamnă a ajunge. Să se folosească de felul de a fi al monahilor. "Fratilor, nu vreau să pierd timpul cu voi. Bine ați venit la noi! Folosiți-vă, este slujbă! Bucurați-vă! Și iertati-mă, căci sunt în ascultare!"

Dacă trebuie și cum trebuie să facă monahul misiune, și dacă acest lucru nu contrazice lepădarea de lume?

Depinde ce misiune i se dă când e trimis în lume. Pentru ce este trimis în lume? Să propovăduiască, să cerșească, sau altele. Nu prea sunt de calitate aceste trimiteri. Dar să se poarte cu orice chip cuviincios peste tot, cu smerenie, să nu smintească lumea. Nu prea recomandăm trimiterea în lume. Aceasta a fost una din marile slăbiciuni ale monahismului nostru: să cerșească în lume, să bată din poartă în poartă. S-au folosit cei care au fost plecați, dar nu este o poruncă folositoare lumii.

Se poate împlini sufleteste monahul într-o mănăstire de oras?

Nu se pune problema, pentru că nu ne interesează unde ne găsim. Ne interesează cum ne găsim, unde ne găsim: care este lucrarea inimii noastre, care e interiorizarea noastră! Nu contează unde. Pot să fiu pe o piatră, pot să fiu în pădure. Împărăția cerurilor este în noi. Bineînțeles, vei primi plată pentru că respingi toate aceste lucruri exterioare și nu le primești, pentru că ai fost în foc și nu te-ai ars. Da. Mai mare eroism este să zici: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!", când ești înconjurat din toate părțile de ispite, decât dacă ai fi liber, scutit posibilităților de căderi în păcate. Alungi gândurile cu rugăciunea, cu ajutorul lui Dumnezeu, nu cu puterea proprie.

Să se stie de la început, ca răspuns la toate întrebările: numai harul lui Dumnezeu te ajută! Să fii vrednic de harul acesta, în sensul că te smeresti, ca să prisoască harul în tine. Bineînțeles să nu te afli acolo din voia ta, cu voia ta. Când te arunci într-un loc unde nu stii ce urmează, nu stii ce-i acolo, si "Ce-oi păți, oi păți!", atunci se numeste hazard, nu mai este eroism.

Nu-l costă puțin orice neblagoslovenie, pe oricare neastâmpărat. Si e discutată libertatea lui, pentru că unde nu e blagoslovenia staretului, nu e har.

Cum poate un călugăr să existe într-un spatiu ca aici, unde vietuiti cuviosia voastră?

Sunt lucruri care pot fi înțelese de toată lumea. Toată pustia, cum vă spuneam despre Ierusalim, toate, dacă vrei să le trăiesti mereu cu tine împărăția cerurilor fiind întru tine -, oriunde ai fi, fii cu trezvie, si esti în pustie. Am gustat cât am gustat si din viata de pustie, si m-a folosit foarte mult. Dar contactul acesta permanent cu lumea ajută: mai mult găsesti Scriptura aici. Pentru că dacă au si o evlavie la tine, este foarte mare lucru, pentru că cuvântul tău este ultimul, cuvântul tău este ascultat.

Când s-a dus la Sihăstria o credincioasă, i s-a spus acolo că eu vin definitiv la Sihăstria; în momentul acela a lesinat pe loc. Sihăstria într-adevăr este mănăstirea mea de metanie. O visez zi si noapte, m-as referi mai puțin la amintiri, cât la împrejurările care mi s-ar crea pentru o viață linistitoare. Însă, este o mare greșală, ca dezertare, ca descalificare, cum am zice: să pleci de pe front. Trebuie să stii să fii prezent în pustie, în mijlocul lumii fiind!

Mai întâi de toate sunt convins că, oriunde am fi, suntem cu voia lui Dumnezeu, nu suntem fără voia lui Dumnezeu. Eu mă lupt din răpuleri să-mi întipăresc în fiinta mea că nu se poate face nimic fără Dumnezeu. Nu există nimic la întâmplare, dacă spune că "nu se miscă fir de păr fără voia Mea", si dacă acolo unde te găsesti ai reusit să faci o unitate creștină, să ai o multumire sufletească, considerând că suntem oameni de constiintă, atunci nu poti să părăsesti locul, si nu poti să zici că Dumnezeu nu te-a ajutat. Pentru că toti suntem nepregătiti, oriunde am fi, doar cu harul lui Dumnezeu facem ce facem. Este o fugă de Dumnezeu când lumea se desprinde de locul în care luptă. Dacă ar înțelege că nu face nimic fără voia lui Dumnezeu, ar fi mult mai prezenti, s-ar simți foarte bine, chiar în suferință, chiar pe cruce.

Este, de asemenea, o greșală, să fugi de propria suferință. Niciodată nu te poti elibera cu adevărat, decât atunci când lupti, când esti prezent pe cruce. Si s-o accepti cât se poate mai mult, mai desăvârșit, precum Mântuitorul a acceptat-o.

Care trebuie să fie pozitia monahului față de ceea ce îi aduce nou lumea în acest secol: tehnica, modernismul?

La toate monahul le dă toată atenția posibilă, dar nu până acolo încât să-si schimbe pozitia lui de monah, adică să depășească tinuta lui monahală.

Bunăoară, pe mine, un frate al meu după trup, după ce am fost călugărit si a văzut aspectul ceremonial de acolo, a venit la chilia mea era la Mănăstirea Antim si m-a întrebat asa (lucru de care m-am folosit foarte mult, si este si ca un răspuns la întrebarea frăției tale): "Părinte, am voie să vorbesc cu sfintia ta?" el era mai mic decât mine ca ani si nu era un învățat, era un băiat creștin trăitor. Si eu i-am răspuns: "Ai voie, dar să tii cont că eu nu prea am voie!"

Pentru ce motive este permisă plecarea călugărilor din mănăstire?

Mai întâi, sub nici un motiv. Numai dacă în mănăstire este o lucrare anticălugărească: curvii certuri, bătăi, si călugărul e expus să accepte aceste lucruri, atunci se poate duce în altă parte. Dar asa ceva nu există.

Dar venirea femeilor în mânăstire nu este un motiv?

Numai dacă intră în chilia lui să doarmă cu el acolo, atunci spune: "Eu nu pot să stau în chilie cu așa ceva, că e o ispită directă!"

Dar nu doar că a venit în mânăstire; au arhondaricele lor, au rânduiala lor. Si peste tot este la fel la momentul istoric în care trăiești, nu istoria de pe vremea Egiptului (Sfântului Antonie cel Mare): să fii stăpân pe tine, pentru că altfel nu ai să scapi de ispite. Pe urmă, îți spun eu: poți să te duci în pustie în pădure, și gândurile de curvie, dacă vin și te ispitesc, te fac praf!

Nu-î curățenia în felul acesta, cu fuga. Nu te faci famen fugind, ci luptând!

Sunt unii duhovnici care dau voie la frați să plece din mânăstire pe motiv că intră femei, este bine?

Este o mare greșeală! Doar staretul are putere; de blagoslovenie când vrei să pleci din mânăstire. Altfel asculti de duhovnic: să fii moral, sau te poate opri de la împărtășit. Cel care pleacă fără blagoslovenia staretului, mai departe îl ia Dumnezeu în primire, că-l iubeste; și nu-l trânteste imediat, dar pe undeva schioapătă.

Repet: numai dacă te dă afară staretul, sau dacă îți bagă femei în chilie esti îndreptățit să pleci. Nu doar că a intrat în chilie să-ți ceară o binecuvântare sau să facă un pomelnic, ci dacă e repartizată să doarmă cu tine acolo, în cameră. Dar și atunci trebuie să spui: "Mutati-mă din chilia asta, dacă i-ati dat-o femeii ăleia!" Și nici atunci nu trebuie să te grăbesti să pleci, așa de mult să tii la statornicie. Pentru că plecarea din mânăstire e un fel de usurătate: să scapi nitel de rigoarea ascultărilor din mânăstire. Te duci în altă parte și dai iar de ispite, mai mari. Și acolo te tine mila lui Dumnezeu, nu te mai ține poziția ta.

Când mă duc până la Sihla, iau blagoslovenie de la duhovnic, nu de la staret. Este bine?

Esti hot, furi! Nimeni nu poate să-ți răspundă în mod corect, decât așa: ai nevoie de blagoslovenia staretului oriunde te-ai duce.

Eu, dacă am o bucurie la vârsta mea, este că nu am făcut un pas fără blagoslovenie.

În cazul în care merg și cer sfat episcopului sau staretului, dar neputința mea mă face să-l clevetesc, pentru că sunt tulburat de ceea ce mi-a spus, ce să fac?

Dacă te-ai dus să ceri un sfat la un episcop sau unui staret al lui Dumnezeu, răspunsul vine de la Dumnezeu prin acel episcop sau staret. Dacă nu ti-a convenit, atunci să știi că pe Dumnezeu l-ai clevetit. Deci, duceti-vă la omul pe care îl ține Dumnezeu acolo. Nu interesează faptele lui; nu ne interesează că bem vin dintr-un pahar de pământ sau de cristal, vinul e tot vin. Harul este har și nu pentru vrednicie stă el acolo, ci pentru harul pe care i l-a dat Dumnezeu, iar noi la harul acela trebuie să apelăm. Dumneata te duci să ceri un cuvânt de folos să te salvezi și mai rău te complici, judecându-l. A judeca pe cineva, cu atât mai mult un cleric, și cu atât mai mult un arhieru, este foarte grav, pentru că acest arhieru, nici nu vă dati seama câte lucruri binecuvintează și salvează. Îmi pare rău că sunteți stăpâniti de această temere față de mai-mari.

Cum trebuie să procedezi când ai o ispită și vrei să te adresezi duhovnicului?

Doi inși s-au dus la un părinte să-i ceară un sfat mântuitor, fiindcă fiecare avea câte o neputință. După ce a vorbit cu părintele, unul a zis: "I-am spus și m-am eliberat de acea neputință!" Celălalt a zis: "Eu i-am spus, mi-a zis ce să fac, și nu m-am eliberat!" "Dar cum i-ai spus?" "Părinte, am nevoie de lucrul

cutare!" "Măi, uite cum am făcut eu. Am căzut la picioarele lui cu fata la pământ si l-am rugat "Părinte, fă rugăciuni ca să mă izbăvească Dumnezeu de neputinta mea!"

Prin urmare, puterea e a lui Dumnezeu, si felul tău de a o cere contează.

Dacă nu ascult de duhovnic, ce se poate întâmpla?

Dacă nu asculti de duhovnic, nu primești nici o plată, ba te si împățimesti!

Adevărul este că e bine să avem paza personală fiecare. Să nu considerăm că sunt fiul lui cutare, că mostenesc pe cutare. Nu. Să ai paza ta! Pentru că, iată, a fost un apostol care văzuse atâtea de-ti stă mintea în loc si a trădat cu atâta usurință, stiti? Da. Si greseala cea mai mare nu este asta, că a trădat, ci că s-a spânzurat, că-l ierta si pe el. Dati-vă seama cu ce fel de Dumnezeu avem de-a face.

Dacă duhovnicul îmi spune să nu primesc noul buletin de identitate, ascult?

Este o greșală să nu primești buletinul. Seamănă nitel a idee fixă, si primejdia mare este că si duhovnicii rămân smintiti. Când accepti tu, cu vointa ta, cu mintea ta, atunci este lepădare de Hristos! Dar nu că ai pus mâna pe o hârtie care are te miri ce... Lumea mai si exagerează. În materie de păcate duhovnicul are putere. Chestiunea cu buletinele e o problemă administrativă de stat, si le purtăm ca să nu ne ia politia în primire.

Scoala poate fi un motiv de a iesi din mânăstire?

Nu, nici nu se pune problema. Scoala nu este nimic pe lângă a sta în mânăstire! 0, sancta simplicitas. 0, sfântă simplitate!

Problema divină este o problemă de mare cinste interioară. Au fost sfinti trăitori nestiutori nici Tatăl nostru nu stiau care stăpâneau natura, fiindcă erau cinstiti. Si am o exemplificare si mai plastică:

Într-o mânăstire staretul a văzut un călugăr mergând pe sus, si a zis: "Ăsta are o lucrare!" După ceva timp, l-a văzut mergând pe pământ. Si a zis: "Să stii că ăsta si-a pierdut lucrarea!" L-a chemat l-a întrebat: "Cum te rugai tu înainte?" "Doamne, nu mă milui pe mine, păcătosul! Doamne, nu mă milui pe mine, păcătosul!" Si m-am scăpat si am zis în biserică cu voce tare, si m-a auzit un părinte si mi-a zis: "Măi, să nu mai zici asa! Zi, Doamne, miluieste-mă!" Si de atunci zic asa". Si staretul i-a zis: "Să zici tot ca înainte!" Si l-a văzut iarăsi mergând pe deasupra pământului.

Schimbându-i versul, i-a schimbat forta de relatie cu Dumnezeu. Adică nu este vorba de stiintă aici. Acela era sincer. Îi plăcea lui Dumnezeu această simplitate. Oricine ai fi, orice diplome ai tine în buzunarele tale sau în capul tău, dacă inima ta nu este cinstită, nu acumulezi si nici libertate nu ai.

Credeti voi că dracul e liber? Nu! E cel mai muncit, pentru că nu este în Hristos. Mai mult, e declarat dusmanul lui Hristos. Asa că nu vă temeti de el. E tolerat, nu e o putere. Si pentru a verifica lucrul acesta, trebuie scoală de smerenie, de trăire.

Fratele meu, mare mai e un om smerit! Numai cine nu a luptat cu diavoli, nu stie cât e de mare cuvântul acesta. Un om smerit, asa cum spuneam, cât se poate la o măsură divină, miscă stelele si astrele, schimbă ordinea lumii. Asa de mare este smerenia! Si nu se poate fără asta. Nu vă speriați de forta unui om smerit. Speriați-vă dacă smerenia nu este cu orice chip încăpută în voi. Mare mai e un om smerit! Chiar si îngerii au nevoie de puterea smereniei.

Care este pericolul cel mai mare care îl pândeste pe monahul iesit din mânăstire?

Pericolul cel mai mare este nestatornicia. Pentru că satana este în stare să angajeze toată lumea pământului ca să nu te duci la mănăstire. Iar dacă te-ai dus, face tot posibilul să te scoată. Deci, este prima mare greșală. Căci, dacă te scoate din mănăstire, tu încetezi a mai fi. Si atunci, e inutil să mai vorbim de smerenie. Deci, primul lucru este să fii statornic, si statornic fără cârtire. N-ai putut să faci multe, dar nu cârti. Pentru că un monah e așa de iubit de Dumnezeu, încât, s-a spus într-un loc: "Cine se leagă de voi, de lumina ochilor Mei se leagă!"

Este foarte mare chemarea aceasta. Fiind vorba de intrarea în cer, vă dati seama cât de bucuros este Dumnezeu. Suntem la un pas de a da dreptate cuvântului unui Sfânt Părinte, că "într-o zi putem ajunge la măsură dumnezeiască!" Așa că este foarte mare lucru. Deci, o poziție de smerenie cu orice chip, fără cârtire în ascultări și fără de vorbire de rău. Aceasta e marea greșală. Sunt convins că iadul e umplut mai mult de cei care vorbesc de rău. Si dacă vorbesc, se scuză: "Ce, numai eu vorbesc? Vorbirea de rău este o crimă de care nici nu se poate pocăi, pentru că nu o recunoaște în totalitatea ei. A vorbi de rău înseamnă a nu-i suferi pe toți cu drag. Si nu-i poți suferi dacă nu esti smerit.

Ce părere aveți, dacă Părintele Cleopa pleacă la cele vesnice, scade viața duhovnicească în Sihăstria?

Este rânduiala mănăstirii și trăiește mănăstirea prin rânduiala ei. Va fi o mare pierdere, dar asta o face Dumnezeu, și Dumnezeu știe ce face. Este om mare Cleopa! Un mare sfătuitor și un bun cunoscător al situației de ansamblu și de amănunt! A creat o epocă duhovnicească.

Ce fel de poziție trebuie să aibă monahul față de anumite realități din lumea contemporană: ateismul, francmasoneria, miscarea new age, ereziile, etc.?

Să le atace, dacă se ivesc în calea lui, ca pe niste neavenite, ca pe niste primejdii în locuirea lumii, ca pe niste primejdii pentru învățătura creștină. Francmasonii, ateii, o serie întreagă de satanisti, ereticii, în general, trebuie combătuti cu orice chip, pentru că ei îl atacă pe Hristos. Spunea un Sfânt Părinte, cu foarte mare dreptate: "Dacă fratele tău îți scoate ochii, degeaba te superi. Dar dacă îl atacă pe Hristos, mânie-te tare!"

Trebuie atunci să-L apărăm pe Hristos cu mânie... Acestia anulează venirea Mântuitorului în lume. Au rămas puterile cerești înghetate de puterea lui Dumnezeu. El vine, ia chip omenesc cinstite mare, omule, ți-a făcut, numai pentru că a luat chip omenesc. A suferit, a învățat, a spus niste lucruri. N-a rămas nimic nespus. Se răstignește, suferă, și ei anulează aceste lucruri, cum fac și sectarii.

Dar pe mine nu mă sperie, nu mă îngrijorează. Cine este slab, să se ducă după ei. Si să nu fie nimeni slab. Să fie prezente în noi cuvintele Mântuitorului: îndrăzniți, Eu am biruit lumea! Când a zis așa, a spus că și noi am biruit, nu numai El. Pentru că odată ce suntem îmbrăcați în Duhul lui Hristos și suntem răscumpărați de El, pretuim cât pretuiește El.

In anii '50 l-ati cunoscut îndeaproape pe Părintele Cleopa, chiar ati trăit retras în munti cu Sfintia Sa. De asemenea, l-ati cunoscut bine și pe Părintele Paisie Olaru. Ne puteti spune vreo întâmplare deosebită legată de acești minunati?

Adevărul este că totul este deosebit când e vorba de viața unor oameni ca acestia. E adevărat că am trăit cu Părintele Cleopa prin pustii. Discutam foarte mult, și, în special, obiectul disputelor noastre era următoarea diferență: dânsul înclina mai mult spre o nevointă cu postiri adânci, cu rugăciuni și lacrimi, iar eu înclinam mai mult către o trezvie. Si îmi tin punctul de vedere și acum. Pentru că, nu nevointa în sine este ceea ce vrea Dumnezeu de la noi, ci inima înfrântă și smerită și atenția de fiecare clipă, adică prezenta continuă a lui Dumnezeu în viața noastră.

Asa este, Cuvioase Părinte, însă nu toti avem darul unui cuget subtil si al unei învățături creștinești ce trebuie să stea la baza acestei trezvirii. Or, nevointa despre care vorbea Părintele Cleopa, ne este tuturor la îndemână. Este, dacă vreți, mai accesibilă.

Da, bineînțeles. Dar amândouă duc la această trezvie continuă, duc la iubire. Acum, fiecare merge pe calea care i se potrivește mai bine. Numai că atunci când faci nevointă există riscul de a te simți că te-ai achitat de datorii, și te culci liniștit, amăgindute. Trezvia, însă, este continuă. Se spune: "Mult a iubit, mult i se iartă!" Atunci când iubesti, inima e prezentă, se trezește. Asta mă interesează pe mine ca preot la oameni.

Adică viața creștină trebuie să fie o viață normală?

Normală. Și, dacă se poate, cu normalitate și spre desăvârșire. Nu faceți greșea mare să renunțați la curățenie, la a mirosi frumos. Mirosi a curățenie. Spală-te cu un săpun, nu unul obraznic. Un săpun care să-ti ia mirosul greoi al pielii. Spălați-vă la subțiori, nu vă temeți de lucrul ăsta. Dacă mirosi a năduseală nu mai poți să zici cuvinte mari. Ți va zice lumea: "Stai mai departe că puti!" Nu o facem din dorința de a cuceri.

ORTODOXIE SI SECTE

Ce sansă dati ecumenismului?

E ideea cuiva, dar ce, crezi că se discută mare lucru!

Să stiti că sunt discutii istorice. Nu cred, sunt discutii gratuite. De complezentă este bine să se discute, ca să te lasi prostit, să creadă că el va birui. Dar este o mare greșeală! Nu se face nimic! Pentru că de la Dumnezeu va veni și căderea catolicismului! Practic, eu nici nu mai zic că-i o biserică. E un guvern cu nume clericalist.

Ce implicatii asupra vietii crestinului are blestemul arhieresc?

Este foarte grav! Dar, depinde cine a blestemat, de ce a blestemat. Apoi, trebuie să dea socoteală Sinodului de ce a blestemat, respectiv recursului făcut de cel blestemat; blestematul are voie să se apere.

Părintele Cleopa spune că orice amărăciune pe care o provoci arhierelui este ca un blestem.

Nu este ca un blestem. Este, să zic, puțin grăbit spus. Blestemul este blestem, esti blestemat. Dar, dacă este amărât respectivul cleric, atunci se încadrează în alt loc de pravilă: subînsemnări canonice. Dacă acela a amărât pe un preot, sau dacă a amărât pe arhieriu, sigur, el este neiertat dacă nu-l iartă respectivul, dacă nu se smereste să-si ceară iertare.

Iar în legătură cu blestemul, la Pravilă se spune că Dumnezeu nu ascultă cuvintele dobitocesti, nici ale preotilor. Pentru că s-ar putea să blesteme în grabă, fără vreo acoperire duhovnicească. Dar, chiar în aceste conditii, blestemul poate să fie eficace, pentru că tinem cont de disciplină și de ordinea lucrurilor. Însă omul se poate apăra, și la Dumnezeu poate că nu are efect de om blestemat.

Blestemul este o solutie pentru a-i face pe oameni mai ascultători?

Nu este calea cea mai bună de îndreptare. Nu trebuie să facă lucrul acesta, produce mai multă dezordine. Un om, ca să fie blestemat, trebuie să fie foarte vinovat. Însă, educatia trebuie să si-o facă fiecare cleric în parte. Noi nu am primit preotia ca să blestemăm. Dacă se poate, să facem orice efort ca să nu ajungem la blestem!

Ferească Dumnezeu, eu nu am blestemat!

Care este deosebirea între blestem și anatema?

În anatema se cade de la sine; dacă ai intrat în erezii nu trebuie să te mai blesteme cineva.

Însă tin să sesizez că facem prea multă discutie pe tema blestemului, pentru că asta privește Sinodul, noi neavând puterea să ridicăm pedeapsa dată de un arhieriu altcuiva; doar Sinodul la sesizarea celui în cauză.

Însă, blestemul nu are nici o valoare, dacă nu este o motivare sută la sută.

Practica yoga este acceptată de Biserică?

Nu vă mai înșelati și cu yoga, dragii mei, Biserica o consideră erezie.

A venit cineva la mine si a început să vorbească despre yoga si i-am spus: "Dar cine vă opreste să faceti metanii, care este o miscare completă a organismului. S-au văzut crestini deasupra pământului ridicati, cu o forță împotriva gravitatiei de-ti stă mintea în loc. Îți ajută harul lui Dumnezeu, pe care ei nu contează. Ei își dezvoltă muschii... si în numele cărei religii fac ei acestea? Unde vrei să ajungi cu trezirea tuturor fibrelor trupului?"

Eu, dacă fac metanii, fac în numele unei religii, vreau să ajung la mântuire. Pentru asta mă prosternez: "Doamne, iartă-mă!"

Si, între timp, el a început să vorbească si despre Buda, la care eu i-am răspuns că "Budismul este o religie morală, dar nu mântuitoare!" Eu i-am spus limpede cuvintele Mântuitorului: Cine nu adună cu Mine, risipește! Cine nu se va boteza în numele Tatălui si al Fiului si al Sfântului Duh, nu se va mântui! Hristos a spus "Eu sunt Cel ce sunt".

M-a întrebat o altă "doamnă", o profesoară îmi venea să-i dau si câteva palme, atât de mult m-a supărat! "Numai două vorbe, numai două vorbe!" să-mi spună. Si zice: "Mântuitorul n-a apărut de la vârsta copilăriei până la propovăduire, a fost în India". "Cum să se ducă în India, doamnă, că era Dumnezeu! Trebuia să învete de la indieni, El, Care a creat pe indieni? Era Dumnezeu, doamnă, ce tot mai întrebi?" Ce să mai înveti de la budisti, când Dumnezeu a zis Eu sunt Cel ce sunt?"

Hipnoza are implicatii duhovnicesti, atât celui căruia i se face, cât si asupra celui care o practică?

Este o lucrare drăcească, nu este o lucrare binecuvântată de Biserică! Sunt suflete slabe care cad. Când eram mic eram la internat eram foarte mic si venise un hipnotizator acolo. Noi, copii, când vedeam, eram curiosi. Si ne-a chemat pe mai multi insi; m-a chemat si pe mine acolo, la catedră; era o catedră mare într-o sală de desen. Si făcea cu noi gesturile acelea, de a ne acapara sufleteste. Si eu am fost sincer, si m-am dus mai mult asa, în glumă, nu doream să fiu persoana la care să privească colegii; erau profesori acolo, sute de elevi, poate o mie de elevi. Si nu a putut, nu a putut deloc să mă hipnotizeze. M-a gonit de acolo: "Pleacă de aici!" Eu nu stiam de ce nu a putut să mă hipnotizeze si nu stiam nici de ce poate la ăia. Mai târziu, mi-am dat seama că eu aveam o prezentă, se vede, interioară, o prezentă de la Dumnezeu dată, cum avem toti, si sunt suflete care nu cedează acestor miscări de duh drăcesc.

Sunt foarte multe boli psihice printre studentii la stiintele socio-umane. Cum se explică acest lucru, ei având un ideal de bine social?

Poate să aibă un ideal, dar ei, pe dedesubt, cedează si nu i se stie nimănui gradul de avans duhovnicesc. Poate să fie absentii sufleteste pe dedesubt. Că duhurile rele nu se tem chiar de toti; ele există, dar nu se tem chiar de toti. Sunt oameni care au o tărie interioară; la acestia sunt arsi dracii de prezenta lor.

Sunt, pe undeva, împătimiti si ascunsi, nu sunt pe pozitia duhovnicească. Pentru că nu patima în sine este primejdia cea mai mare, ci faptul că tu esti inconstient, că tu vrei mai departe să te îndulcesti de ea, nu lupti ca să o dobori, ca să te asezi pe pozitie. Atunci te ajută harul, când te asezi pe pozitie. Când nu lupti, si te complaci în patima aceea, atunci te faci casă de draci, si vin fel de fel de duhuri si de farmece.

Dar, dacă esti foarte stăpânit de un păcat si îți pare rău si te asezi pe pozitia bună împotriva păcatului, atunci îți ajută harul. Dacă nu te asezi pe pozitia de luptă, si te simti bine în cloaca aceea, atunci harul nu te ajută. Si farmecele se prind la anumite persoane, se constată. Uite, eu sunt de 50 de ani în mănăstire si n-am văzut, n-am prea văzut în mănăstire farmece reusite. Dar, în schimb, vine lumea fermecată! Sunt aici, în Dobrogea, de 20 de ani, si, spuneam si altora, n-am văzut ca aici atâta lucrare de duhuri rele, de farmece. Stăpâniti de farmece, îi leagă ca să nu se însoare, sau ca să nu mai fie buni ca potentă bărbătească. Însă, se si vindecă pe rupte datorită rugăciunilor căsătoriile care sunt lovite de aceste duhuri. Vin si se plâng: "Doamne, iartă-mă! Scapă-mă!" Scapă pe o bucată de vreme. Dar, dacă nu se astâmpără... Că a spus Mântuitorul în Evanghelie: Iesi din el si să nu mai intri! Să nu mai intri în el.

Pentru că duhurile rele se tânguiesc și unde se duc sunt întristate și se gândesc că "Ce bine era". Dacă găsește casa măturată cum zice Mântuitorul, adică, dacă i-a scos pe ăștia de acolo este limpezit, și atunci intră, și va fi căderea cea de pe urmă mai mare ca cea dintâi. Pentru că iar începi să cedezi, nu te-ai complăcut pe poziție de dezinfectare cu îngerii lui Dumnezeu, că te-ai lăsat iarăși la voia întâmplării.

Trebuie să fim cu sufletul treaz, adică activ, cu prestantă, cu prezentă duhovnicească continuă la măsura la care o ai. Dar, nu este permis să iei mâncarea cu lingura și să-ti ducă altul lingura la gură. Ai atâtea posibilități: înger păzitor, daruri de la Botez darurile Duhului Sfânt, și atunci nu este nici o justificare. De aceea iadul este fără sfârșit, pentru că a făcut eforturi mari Dumnezeu ca să ne trezească, să nu ne ducă acolo: "Câte nu am făcut Eu ca să nu ajungeți voi în iad!" Pentru că iadul, așa cum spun marii trăitori, este marea durere a lui Dumnezeu, dar el există, cu toată durerea divină, pentru că El este și drept. Nu te-a găsit pe poziție, nu ai vrut deloc, ai respins tot ce ti-a dat.

Dumnezeu îi iubeste pe cei din iad?

Îi iubim și noi, și nouă ne pare rău, dar sunt acolo după faptele lor, după faptele lor cele mai grozave. Sunt pentru că au ignorat învățătura creștină. Și tot ce făcea Dumnezeu pentru ei, ei ignorau. De aceea este grav. Nu pentru faptul că a făcut cutare, după culoarea care a avut-o, ci pentru faptul că ei nu se pocăiau. Starea aceasta, de ne-pocăință, este câstigul cel mai mare al diavolului, adică deznădejdea.

Am citit că isteria este consecința unei copilării trăite în tirania cuiva. Este adevărat?

Asta, n-ai putea să generalizezi. Însă, s-ar putea să fie posibil în cazuri mai izolate. Bunăoară, s-a constatat la un băiat care a fost găsit în pădure, care trăia cu fiarele, niste maimute, că mergea și el tot în patru picioare. Și el nu făcea altceva, decât că avea mișcările maimuțelor: felul cum mânca, cum ducea la gură... De unde se vede că mediul a avut o mare influență. Deci, dacă a trăit într-o tiranie foarte mare, l-a zdruncinat puternic sufleteste și el nu mai putea să creadă că există și altceva, și atunci s-a format strâmb, și-a creat un anume fel de a fi, o anumită fire, datorită educației acesteia nefaste. Dar nu putem generaliza că are o putere mare la toată lumea.

Credeti că în ultimii ani s-a revigorat isihasmul?

Dragă, nu vorbim de isihasm în societate, unde ne stau cozonacii pe masă.

Isihasmul este o viață deosebit de înaltă, care se trăiește într-o retragere totală, unde poți să duci o viață de postire și de neamestec cu frământările acestea omenești; să te controlezi pe tine până la sânge și până în măduva oaselor; să fii un paratrăsnet pentru toți dracii care încearcă să te abată de la rugăciune.

Despre Sfântul Simeon Noul Teolog se spune că nu a fost înțeles la vremea lui.

N-a fost înțeles, și de catolici nici acum nu este înțeles.

Noi nu am avut decât doi teologi: Sfântul Ioan Evanghelistul și Sfântul Grigorie de Nazianz teologi și Sfântul Simeon Noul Teolog, care apare în secolul X, a prezentat printr-o simțire pe Dumnezeu, printr-o trăire a inimii, așa de bogată este sfătuirea lui încât Biserica l-a numit Noul Teolog.

Deci nu a fost înțeles!

La vremea Lui, nu a fost înțeles nici Hristos!

Se spune că lucrarea aceasta, cu pâinea harică, nu este înțeleasă.

Lasă, dragă, n-am nevoie de pâine harică! Pâinea Harică este Sfânta Împărtășanie!

Deocamdată am la cine să mă închin, n-am nevoie de altă pâine. Este un moment de ispitire, care nici măcar nu este dibaci. Nu merită să discutăm.

Lupta noastră este a ne controla pe noi însine, în fiecare zi, dacă suntem demni de rugăciune și dacă suntem demni de ajutorul lui Dumnezeu, Care nu întârzie, dacă ne-am limpezit cu totul inima. Asta este lupta pe care trebuie să o dăm! Nu vreau să discut despre alte lucruri, pentru că, înainte de toate, eu nu mănânc altă pâine decât Sfânta Împărtășanie.

Foarte multi neoprotestanți care se interesează de Ortodoxie spun că sunt ortodocși prin convingerile lor, dar nu vor să intre în Ortodoxie.

Înseamnă că nu sunt convinși!

Un prieten baptist a intrat într-o biserică într-o zi și s-a așezat la rând și s-a împărtășit. Deși i-am explicat că nu este bine ce a făcut, prietenii mei au spus că nu este rău, pentru că și ei fac parte din Biserică.

Nu este bine, nu avea haină de nuntă! Mai întâi trebuie făcut ortodox. Să i se facă ungeri cu Sfântul Mir. Trebuie să treacă prin acest moment.

Biserica baptistă are Duhul Sfânt?

Păi, lucrul acesta este pus în discuție. Nu este permis. Domnule, trăiesc dacă am trei degete? Trăiești, dar ești ciunt. Sau nu ai o ureche. Nu se poate, adevărul trebuie respectat. De aceea și Sinoadele Ecumenice au pus în discuție problemele de dogmă și au fixat dogmele despre credință. Ei interpretează că Mântuitorul a fost o ființă fizică, omenească, nu și dumnezeiască. Lucrul acesta l-a spus și Arie, și a fost anatematizat.

Ce se întâmplă cu cei ce cunosc pe Hristos ca Dumnezeu, se roagă Lui, fără să cinstească pe Maica Domnului, pe sfinți și Sfintele Taine?

Este erezie a nu recunoaște pe Maica Domnului și Sfintele Taine. Este erezie, cădere în anatema.

Ce părere aveți despre Biserica Baptistă?

Biserica Baptistă este o biserică bolnavă. Câte Taine au? Iar pe care le au sunt simbolice. Ce știți dumneavoastră despre împărtășire, despre preotie?

Au nădejde de mântuire?

Nu! Mântuire este doar în Biserica Ortodoxă, în Hristos. Și se pune problema chiar a Bisericii Catolice.

În Biserica Catolică, am înțeles că nu mai există epicleza. În azima și în vinul lor mai există Hristos?

Dacă îmi îngăduiți, dacă ar fi posibil să întreb pe Hristos lucrul acesta, v-aș spune.

Catolicii sunt foarte vinovați, pentru că 1054 de ani am fost împreună. S-au făcut Sinoadele Ecumenice și ultimul a fost la anul 787. S-au făcut șapte Sinoade Ecumenice care au stabilit dogmele despre Mântuitorul, despre Duhul Sfânt, despre Maica Domnului, despre firile și puterile Mântuitorului. S-au stabilit toate aceste lucruri împreună cu ei. De ce s-au despărțit la anul 1054? Și au început cu interpretări proprii. Au schimbat Crezul. Nu sunt eretici pentru noi, pentru că au șapte Taine; cum le au ei, cu aspectele lor simbolice dar le au.

Dacă n-ar avea aceste șapte Taine ar fi eretici. Este numai o greșeală confesională. Dar ne despart foarte importante lucruri de dogmă.

Referitor la sfinții catolici, ei nu făceau dogmatică când trăiau. Dacă am face o comparație între Sfântul Serafim de Sarov și Sfântul Francisc de Assisi, ei erau sfinți prin rugăciune, prin lipsuri extraordinare, nu vorbeau de rău. Ei rămân de valoare. Noi discutăm aspectul dogmatic. Bunăoară ei au băgat pe Filioque. Au spus că Duhul Sfânt purcede și de la Fiul. Prin asta se înțelege micșorarea Sfântului Duh. Care nu este un adevăr. Mântuitorul spune: Care de la Tatăl purcede (Ioan 15, 26). Deci, este limpede.

Ei au inovat încă un lucru: Imaculata Fecioară, adică spun că Maica Domnului s-a născut fără de păcat. Este o mare greșeală! Atunci care-i diferența între nasterea fără de păcat a Mântuitorului și nasterea Maicii Domnului? Maica Domnului a devenit fără de păcat în momentul în care, la Buna-Vestire, i s-a spus: Duhul Sfânt se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri (Luca 1, 35). În momentul acela ea a scăpat de păcatul moștenit de la Adam. Dar nu poți să spui că s-a născut fără de păcat! Imaculata Fecioară este o mare greșeală!

Pe urmă, o altă greșeală: purgatoriul. E o greșeală de dogmă, pe care Biserica Catolică l-a inventat. Ei spun că între rai și iad mai este un loc de trecere. Este o enorm de mare greșeală.

Biserica Ortodoxă și ei eu trăit 1054 de ani sub aceeași Biserică spune că numai prin Sfânta Liturghie se pot salva sufletele din iad, nu prin purgatoriu. Purgatoriul spune la un moment dat, că, după ce și-a ispășit pedeapsa, omul automat se mântuie. Asta este o eroare.

Mântuitorul spune: Mergeți în focul cel de veci în iad -, numai Biserica, prin ajutorul lui Dumnezeu poate să-l scape, căci spune, ca să nu ne pierdem nădejdea: Dumnezeu celor de sus, celor de pe pământ și celor de sub pământ; va să zică și pentru cei morți, care nu sunt mântuiți; îi poate pomeni Biserica, așa îi putem salva.

Unii intră direct în rai, după cum spune Mântuitorul: Și la judecată nu vor veni; cei care duc o viață duhovnicească, cu frică de Dumnezeu, spovediți, cu smerenie. Dar, se știe că există și iad. Și pentru că-i foarte relativă pocăința pe care o facem în vederea mântuirii, nu putem să avem siguranța mântuirii. Noi, ortodocșii, nădăjduim mântuirea, nu avem certitudinea.

Altă greșeală: nu au Proskomidie. Nu fac Sfântul Trup al Mântuitorului, artos, fac din azimă, cum se făcea în Vechiul Testament, azimă (pâine nedospită).

Dar cea mai gravă greșeală a catolicilor este primatul papal: Papa se consideră vicarul lui Dumnezeu pe pământ. El comandă în numele divinității, ca un împărat teocrat.

Apostolii au spus că este Hristos cu noi și pentru totdeauna. Mântuitorul îi spune lui Petru: "Tu esti Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui". Asta nu înseamnă că Dumnezeu a zidit Biserica pe Petru, ci pe credința lui, că a fost foarte credincios piatra credinței lui.

În Biserica noastră Ortodoxă n-a condus doar unul din Apostoli, ci a condus Sinodul. La anul 50 s-a făcut un Sinod la Ierusalim anul adormirii Maicii Domnului. Și în Sinodul acesta n-a fost Petru președinte, a fost Apostolul Iacob, ruda Domnului.

Noi îl acceptăm pe Papă ca primus inter pares adică primul între egali. Așa îl acceptăm, altfel nu!

În concepția Bisericii Catolice, Papa, în materie de dogme, consideră că nu greșește, este infailibil. Dar noi cum să acceptăm lucrul acesta? E o mare greșeală. Și toate aceste greșeli provin numai după anul 1054.

De ce au ales sectarii sâmbăta? De ce nu au ales o altă zi: martea, miercurea...?

Ziua a saptea. Există sapte ere. Prima eră este de la Adam la Noe, care a adus potopul ca eveniment.

A doua eră este de la Noe la Avraam, care a adus tăierea împrejur, ca eveniment. De aici începe să se nască poporul evreiesc, cu toate că avea rătăcirii demai înainte. Evreii vin de la "ivir", înainte de Avraam.

A treia eră este de la Avraam la Moise, care a adus Legea, căci nu existau Legile; se tinea așa, ca o tradiție.

A patra eră este de la Moise la Nabucodonosor, care a adus ca eveniment robia babiloniană.

A cincea eră de la Nabucodonosor la David și Solomon, care a făcut Templul.

A șasea eră este de la Solomon la Irod, în timpul căruia s-a născut Hristos.

Și acum a șaptea eră, în care trăim, era creștină, care este mântuirea. Dar vine era a opta, ziua a opta că a șaptea este acum. Duminica este ziua întâi sau ziua a opta, Ierusalimul cel de Sus.

Deci, ziua Duminicii nu este chiar așa la întâmplare, n-a înviat Hristos degeaba Duminica. Este în era mântuirii.

Ce ne puteți spune despre apocatastază?

Apocatastaza este o teorie emisă de Origen, în care se spune că îngerii pierduți vor relua rolul de îngeri buni și că iadul va avea sfârșit.

Acest Origen, care a trăit în secolul III, este băiatul Sfântului Mucenic Leonida. Origen are 6000 de scrieri; era impetuos, cu nici un chip nu putea cineva să-l doboare. L-a încurajat, când era copil, pe tatăl său în închisoare, îi trimitea scrisori. Această minte nemaipomenită a intrat într-o extremă, sigur, extremă de-a dreapta, considerând că în marea milostivire a lui Dumnezeu, cum poate să îngăduie Dumnezeu iadul vesnic? Dar nu zice Mântuitorul: "Mergeti în focul cel de veci?" Gata! Ce, te-ai obișnuit să crezi că numai a glumit? Este un mare adevăr! Sau te îndoiești că iadul e vesnic? Te îndoiești atunci că El este milostiv, astăzi, și te iartă. Adică astăzi este Dumnezeul milei și mâine al dreptății. Păi, cine să judece dacă iadul va avea sfârșit? "Ce n-am făcut Eu ca să vă scap de focul cel de veci?" zice Mântuitorul. "Până la urmă, am dat până la ultima picătură de sânge, și nu era nevoie să o dau: o cât de mică jertfă dacă făceam, mântuiam neamul omenesc și-l salvam de la moarte!"

"Ce n-am făcut Eu? V-am dat legi, v-am dat duhovnici, născuți tot de Ileana și de Vasile, care vorbesc limbajul vostru, care-ți cunosc slăbiciunea, nu e un înger să te înfricoșeze, și i-am dat puterea asta nemaipomenită să te ierte.

"Ce n-am făcut!" De ce această nepăsare?

Acest Origen a mai scris și o altă carte Peri arhon, pentru care a fost condamnat abia la 550, la Sinodul V Ecumenic; abia atunci a fost anatematizat. El a interpretat greșit un verset al Scripturii dati-vă seama, de-ți stă mintea în loc unde spune Mântuitorul că "unii se nasc fameni, alții se fac ei fameni"; dar nu te face famen în sensul că te scopești, ci te înfrânezi. Căci, dacă tu te abții de la împreunare, ești famen. Adică nu pui în mișcare organele respective. Pentru că ce merit mai ai dacă nu mai ești buhai și ești bou? Și atunci l-au anatematizat, pentru că lucrările lui progresau în popor și el s-a castrat. "Și dacă a făcut-o Origen, de ce să nu o fac și eu?" Are dreptate, pentru că Origen era acceptat de Biserică, era publicat. Și

atunci l-au anatematizat. Biserica, însă, a anatemizat numai greselile, căci are 6000 de scrieri foarte, foarte prodigioase.

Uite, bunăoară, Origen spune vorba asta: "Dumnezeu ne iubeste mai mult decât ne urăste satana!" Si este foarte important să stii acest lucru. Dumnezeu face mai multe pentru mântuirea noastră, decât face satana pentru pieirea noastră. E normal, dacă ne iubeste! Câte nu face o mamă pentru copilul ei pe care-l iubeste, decât altul care-l urăste!

A fost o minte prodigioasă, în sfârșit, a avut momentul lui istoric, pot să zic epoca lui. El scrie apocatastaza...

INTELECTUALII DE AZI

Eu, când am citit Patericul [egiptean], am văzut ce putere de concentrare era într-o simplă frază în comparație cu romanul Mizerabilii a lui Victor Hugo. Asta datorită trăirii pe care o aveau sfintii. Și chiar spune la canonul 87 al Sfântului Vasile cel Mare, la subînsemnare canonică: "Orice cuvânt al Sfintilor Părinți are putere canonică", chiar dacă nu are canoane date, că nu toți Părinții au dat canoane, tot ce au spus ei este adevărat.

Cum trebuie să participe un intelectual la viața Bisericii și care este slujirea lui?

Să participe ca și un neintelectual, să participe cu smerenie la învățătura creștină, să ia parte la Liturghie de la început până la sfârșit, să fie spovedit și el ca orice creștin. Nu ne interesează că este intelectual sau neintelectual. Nu interesează atât de mult să cunoșc adâncurile Sfintei Treimi, dacă n-am în inima mea pe Sfânta Treime. Și poate să fie un neintelectual și să aibă pe Sfânta Treime în inima lui.

Deci nu are o altfel de slujire?

Există o singură cale: smerenia. Foarte frumos este să înveți ca să cunoască să explice învățăturile creștine, dar se cere cu orice chip smerenie și supunere.

Nu eu spun lucrul acesta. E spus de înși cu mare trăire care au intuit: nu în îngrămădirea de știință stă valoarea unui om, ci sunt silit să spun în smerenie, fiindcă cu cât se smereste mai mult, cu atât rezolvă mai multe probleme. Este mai greu ca un intelectual să accepte o trăire în rugăciune. Dar și intelectualului i se cere o stare de prezentă, pentru că nu putem desființa valorile și treptele. Chiar spune un Sfânt Părinte că rădăcina tuturor răutăților este neștiința. Și are dreptate; dar aici este vorba despre o știință a mântuirii, nu o știință teoretică, rationalistă că poți chiar cu Hristos "în mână" să te osândești! Pentru că nu există iadul în cunoștiință de Hristos.

Intelectualul, în poziția lui, să fie convins că Dumnezeu i-a dat lui putere să scrie așa acolo! Și fac legătura cu un cuvânt al lui Hristos, care dacă ar fi respectat, ar fi foarte multă stare de trezvie. El zice că: "Fără de Mine nu puteți face nimic!" Gata! "Eu sunt viața, voi sunteți mlăditele". Cum s-ar putea face mlăditele dacă nu există viața? Hristos este cinstit și ne va ajuta foarte mult, fiindcă finalitatea este ca mlădita să rodească. Deci, scopul tău este și scopul Lui sau scopul Lui este și scopul tău. Din nefericire, lucrul acesta este trecut cu vederea. Omul zice că el "face". În cerbicia lui el zice: "Am făcut, am dres..." Pe la anul 490, la Cartagina s-a ținut un Sinod local. Printre multe puncte care au făcut obiectul dezbaterilor din Sinod a fost și acesta, consemnat în canonul 124: "Cine zice că fără de Mine (de Hristos) poate ceva anatema să fie!"

Vedeți câtă atenție dădea Biserica acestui citat. Pentru că, dacă tu știi că Dumnezeu te ajută, tu ești prezent mereu! Și, dacă eventual vine moartea, Dumnezeu te va lua pe tine în ce te va găsi te va feriți sau te va judeca. Așa că intelectualul, acolo unde este, să fie convins că ceea ce face, face cu harul lui Dumnezeu, că Dumnezeu îl ajută. Nu i se cere să facă mii de metanii. I se cere, și lui, o stare de prezentă.

Orice clipă poate să fie un timp și orice suspinare poate să fie o rugăciune. Pentru Dumnezeu! Există o lume călugărească care se deosebește de cea laică, desigur, în mare, călugăr înseamnă creștin bun. Căci Dumnezeu n-a făcut special rugăciuni pentru călugări. Însă călugăria nu poate fi prinsă în nici un citat, în nici o cuprindere filosofică. E dincolo de înțelegere, pentru că este o luptă continuă cu Dumnezeu. Omul este creat de Dumnezeu cu voință liberă, cu rațiune și cu afecte. Deci, dacă mergi la mănăstire și-ți tai voia, ești în luptă cu Creatorul, care te-a lăsat cu voință liberă. Și atunci trebuie să biruiți cu orice chip, și lui Dumnezeu îi place acest lucru. Cum și Iacov s-a luptat cu Dumnezeu și L-a biruit în sensul acesta: trebuie să te pierzi ca să te găsești! Trebuie cu orice pret să te instalezi într-o personalitate îngerească. Vorbesc despre călugări, dar nu e oprit nici unui mirean de a se "subția" cât mai mult.

Astfel că, domnule intelectual, trebuie să fii prezent la Dumnezeu, să ai în cugetul tău momente de tâsnire: "Doamne, iartă-mă!" Si este foarte mare lucru. Eu nu cer o mie de metanii, dar întreb: de ce ai rămas bulgăre, te-ai culcat ca un bulgăre, fără să zici măcar "Doamne, Dumnezeule, ai grijă de mine"? În felul lui, fiecare ins este obligat să tină o relație cu Dumnezeu, de evlavie.

Dacă m-ar întreba cineva să-i spun într-un cuvânt ce este cultura, i-as răspunde: armonie! Dacă m-ar întreba un altul, mai pretentios, să-i spun, într-un cuvânt, Biblia ce este, i-as răspunde: armonie! Altfel spus: esti intelectual fii armonios cu Cel ce te-a creat!

Si ce ne facem cu filosofii?

Filosofii, deocamdată, așa din punct de vedere mai tare, pot să spun că n-au creat decât niste notiuni, dar nu au rezolvat nici o problemă.

Au stricat foarte mult?

N-au stricat; să încercăm să-i iubim și pe ei pentru că vorbesc foarte frumos, chiar dacă la suprafața lucrurilor.

Sunt cumva utili?

Una este cum spune și Kant: "Două lucruri îmi umplu sufletul de admirație: cerul înstelat de deasupra mea și legea morală din om!" Asta o spune un mare filosof.

Deci, prin asta înseamnă că el a depășit o serie întreagă de lucruri de catedră, în sfârșit, pentru lumea care dorește să le asculte, foarte frumos spuse. Dar un creștin adevărat pune mâna pe stele, este printre stele, nu numai le admiră. Deci, iată ce înseamnă să trăiești în Hristos.

Cum vedeti implicarea Bisericii în societate?

Zic și eu, cum zicea cineva: "Părinte, când să mergem la biserică?" "Când bat clopotele!"

Mai întâi de toate trebuie să aducem la cunoștință oamenilor învățătura creștină, deoarece, spune și Apostolul: Credința vine din auz.

Dar, mă întreb: de ce nu știe învățătura, în veacul nostru de acum? N-a auzit nimeni bătaia clopotelor? Clopotele nu bat niciodată pentru amuzament. Ci bat pentru ceva de natură sufletească, care ne atrage atenția: "Cheamă viii, plânge morții, împrăstie viforele!" împrăstie dracii și trăsnete.

Au trecut prin Taina respectivă și acum vor să ducă o viață fără răspundere? Să fie atenți la ce se propovăduiește, să meargă la biserică să audă, ca niste credincioși. Oare trebuie să mâncăm din pomul oprit pentru că avem libertate? Nu! Avem mai departe niste porunci care ne țin într-o oarecare înfrânare în vederea armonizării. Chiar împreunarea dintre soți se face cu o oarecare rânduială. "Mai rărut e mai drăgut!"

Individualismul este, se pare, o boală a societății. Se extinde, oare, și asupra credincioșilor?

Da, este într-adevăr un mare defect la momentul istoric în care trăim. Însă nu vreau deloc să cred că acestea sunt nevindecabile.

Noi suntem atenți cu ceea ce, de fapt, am luat cu noi când am plecat mai departe, la un drum mare care se face cu primul pas, dar pus bine, pe direcție. Individualismul nu a făcut decât să izoleze unul dintre

scopurile principale ale creării omului. Omul nu este creat numai pentru el singur, el este creat pentru întreaga umanitate. Pentru că tragedia întregii umanități trebuie trăită ca pe propria noastră nenorocire. Noi purtăm o răspundere și pentru cel care este lângă noi.

Acesta este sensul educației creștine despre creație pe care trebuie să o stim. Din momentul în care s-a izolat, a făcut o semiasociație cu diavolul, pentru că ascultă numai de gândurile proprii.

Lucrul primordial în concepția creștină este jertfa; condiția ca să te mântuiești, respectiv ca să luminezi, este să știi să te jertfești.

Apostolul Petru, la Schimbarea la Față a Domnului, I-a spus: "Doamne, bine ne este nouă să fim aici. Să facem trei colibe..." Parcă se îngemăna Cerul cu pământul. Însă Mântuitorul i-a răspuns: "Bine, Petre. Dar ce facem cu jertfa de pe Golgota?" O asemănare cu ideea de jertfă este lumânarea: un fitil ca să lumineze trebuie să ardă. Condiția ca să luminezi este ca să te jertfești. Asta este explicația lumânării sau a candelii. Și dacă nu stim să jertfim, stăm pe loc.

Individualitatea este o mare pierdere, înseamnă să fii izolat de Creator și să devii margine, iar marginile sunt ale dracilor, cum spun Sfintii Părinți.

Părinte, cum să explicăm lipsa de inițiativă, pasivitatea oamenilor din Biserică astăzi?

Dumneavoastră nu vă legați de niste defecte ca să creați prin asta o problemă și o întrebare. Pentru că eu, când a fost să plec la mănăstire, acum vreo 50 de ani, au vrut să mă oprească foarte mulți înși, chiar unul din cei cu nume mare, ministru al cultelor pe atunci, spunându-mi că în mănăstire sunt căderi și decăderi de tot felul. Dar eu i-am răspuns că mă duc la mănăstire pentru Hristos. Nu mă interesează ce este acolo, ci învățătura Scripturii: Cine lasă mamă, tată, frați, surori... și îmi urmează Mie... Și m-am întâlnit cu ei după zeci de ani. Și m-au întrebat: "Ce-ai văzut acolo?" "Ce ai spus voi am găsit, dar nu credeam să găsesc și sfinti!"

Deci, punctul de orientare este învățătura creștină, sunt sfintii lui Dumnezeu care sunt asemenea nouă, nu defectele. Dacă îngerii au fost și au căzut, Apostoli au fost și au căzut, nu înseamnă că aceste căderi caracterizează învățătura mântuitoare a Mântuitorului. Dar, dacă ești dibaci, poți foarte multe să înveți din căderi, căci te aduc la smerenie, sau să poți pricepe cum, indirect, dracul mărturiseste pe Dumnezeu, prin ispite. Pentru că însăși existența lui demonstrează existența lui Dumnezeu, pe care el nu o vrea la oameni. Pentru că se mai spune și acum că nu există Dumnezeu.

Cum să caracterizăm noi un om care îndrăznește să spună lucrul acesta? Dar Dumnezeu îl rabdă, totuși...

Credeti că se poate trăi o viață total în afară de Hristos?

Nu se poate! În afară de Biserică, nu există nimic, nu există mântuire! Nu există decât esecuri și, dacă vreți trebuie să o spun există iad, în afară de Biserică. Dacă dumneavoastră puneți în slujba lui Dumnezeu toate gândurile, atunci, într-adevăr, sunteți omul lui Hristos, omul de valoare al Bisericii. Și, ca să fii omul lui Hristos, este să știi să te smeresti cu adevărat. Să nu se creadă că fără smerenia aceasta va primi cineva câtuși de cât bucuriile raiului și ale fericirii vesnice! Nu există, dragii mei! Și pe urmă, dacă trăiești cât de cât într-o viață creștină, a iubirii și smereniei lui Hristos, deja ești în vesnicia fericirii, deja se conturează mai pe văzute chiar, împărăția lui Dumnezeu, în tine.

Noi nu trebuie să vorbim de împărăția vesnică din viitor, trebuie să recunoaștem că există în noi această fericire. Dar, mai întâi de toate, nu trebuie să ne gândim la mântuire, ci la cucerirea lui Dumnezeu, care se realizează prin smerenie, și atunci ești asigurat pentru mântuire.

Cum poate fi privit progresul, civilizația?

Civilizatia este una si trăirea creștină este alta. Însă, un om civilizat poate mai ușor să se adapteze învățaturii creștine, care e prea justificată, are o prea mare ordine, e prea argumentată ca să nu o crezi.

Uite, se spune că poporul roman era foarte drept, creator: cucereau și zideau. Înainte de venirea Mântuitorului le-a dat biruințe acestor romani, să zică așa, să pregătească oarecum lumea pentru o învățătură divină extraordinară, pentru că ei erau mai civilizați.

Deci, civilizația joacă un rol pozitiv, dar nu mântuitor. Și ea învață să nu furi și ea învață să nu fie..., dar, totuși, în miezul civilizației acesteia au ajuns păcate așa de grave, pentru că nu a avut o înfrânare creștină.

Civilizația trebuie ajută, pentru că au fost popoare drepte, dar nu mântuitoare. Îmi place să merg la drum cu tine că știu că nu mă furi, că știu că nu mă pârăști, că știu că ești un om civilizată.

Vedeți dumneavoastră, Biserica creștină nu învață mai întâi, ci sfînteste! Pentru că se referă, nu la a cuceri pămîntul, ci la a cuceri împărăția cerurilor.

Modernismul nu este vinovat că ești tu lenes și nu știu ce. Poți să fii în pat cu puf și să te rogi la Hristos, și ești la fel cu unul care doarme pe scîndură.

Prea mare modernism nu se recomandă pentru că te poate duce la moleșală, la leneviri, la scăderi.

Să știți că suferința te subțiază mai mult și te aseamănă mai mult cu numele tău ca om mântuit, ca om vesnic.

Cum vedeți implicarea, în condițiile actuale, a unui creștin în politică?

În întrebarea dumneavoastră, de la început se vede că a face politică este o greșală. Nu este deloc o greșală. Politică înseamnă a ține un cântar în mână și al potrivești întotdeauna drept. Cât mai mulți creștini în politică este foarte bine, dar cu conștiința adevărului.

Ne puteți spune care sunt consecințele pietismului în viața Bisericii?

Dragă, Biserica nu poate fi nebiruitoare ori în ce împrejurare ar fi și ce momente istorice ar crea subdârzenia credinței oamenilor. Este nebiruită până la sfîrșitul veacurilor. Ferice de cel care pricepe lucrul și-si mântuiește sufletul. "O, de ai cunoaște valoarea omului, dăruită lui de Dumnezeu!" Nu trebuie să văzută și nici create puncte de vedere sau de orientare; negativismele care există prin toate părțile. Sunt mii de secte, dar asta nu înseamnă că Biserica Ortodoxă, adică Biserica Adevărului, nu va birui.

Credeti că pietismul ar fi o atitudine sectară?

Dumneavoastră, mai întâi de toate, ocupați-vă de sufletele dumneavoastră și nu vă ocupați de-a înregistra defectele, pe aici, pe acolo. Căci învățătura creștină spune cum spune Mântuitorul: "Faceți ce vă spune, nu faceți ce fac ei!" Dar prin asta a vrut să spună să nu oprim viața pe loc. Îi privește. Trebuie să vă obisnuiți să vă controlați propria viață. Aceste tragedii sunt și datorită defectelor mele personale. Tragedia umanității trebuie să o plîngi ca pe propria ta nenorocire. Nu trebuie judecați, căci sunt multe slăbiciuni. Mai întâi de toate poți să fii subiectiv tu, când vezi lucrurile acestea. Pentru că s-ar putea întâmpla că se ia o măsură pentru salvarea lucrurilor și tu, care nu știi decât direct, văzând lucrurile, să nu-ți dai seama de tactica pe care o folosește ca să salveze lucrurile. Și ai judecat negativ.

Ce ne puteți spune despre posibilitatea criticii în Biserică? Există critică ziditoare în Biserică?

Cuvântul critică nu înseamnă decât a judeca pe cineva. Dar critica încununează opera!

Adevărul trebuie apărat de orice fel de creștin. Căci, chiar dacă un cleric, superior, n-ar susține adevărul vorbesc despre adevărul ortodox, adevărul mântuitor poate să fie înfruntat, căci nu înfrunți cleric, ci înfrunți eretic, fiind vorba de adevăr.

E îngăduită critica, dar nu judecata... Stai cu ochii pe celălalt, dar nu stai cu ochii pe tine!

Taina mântuirii omului pentru fiecare om se săvârșeste pe cruce, în înțelesul că crucea este cel mai mare folos al pământului. Jertfeste a nu-l judeca pe acela că a gresit. Iar dacă te bagi în biserică unde e harul lui Dumnezeu și judeci pe preot, amarnic greșesti! Obisnuiți-vă totți să vedeți acolo pe Hristos.

Un mare pustnic, care a primit din satul lui un credincios și în satul lui era un om foarte defectuos -, a întrebat: "A lui cutare e tot așa?" "Tot așa-i părinte!" Și a zis părintele: "Of, of, of!" A doua zi a venit îngerul la pustnic și i-a zis: "M-a trimis Dumnezeu să te întreb: unde să punem sufletul omului acela, că a murit astă noapte, în rai sau în iad, că tu l-ai judecat?" S-a căit toată viața în plâns și în amar cerând de la Dumnezeu un semn de iertare, și nu a primit încă.

Întreaga tragedie a omenirii e în funcție de nenorocirea vieții noastre! Dacă e iubire, e iubire, nu ne mai jucăm. Dacă sunt om, sunt om, cu inimă, cu mâini și cu degete! Învățătura creștină este integritatea ființei omenesti. Judecarea asta înseamnă a tine viața pe loc.

Dar mulți spun că ei nu răspund decât de păcatele personale și nu se amestecă în restul...

Nu mă interesează ce spun ei, ce spune Hristos mă interesează. Și Hristos a spus: Să vă iubiți unul pe altul... Să iubiți pe dușmanii voștri, acesta este răspunsul.

Oricum ar fi de bubos, preotul acesta are harul să te lege și să te dezlege. Trebuie cu orice chip să nu mai judecați preotimea. Biserica trebuie caracterizată după spusele Mântuitorului. Nimeni nu a plecat să slujească învățătura Mântuitorului fără cuvintele Mântuitorului. Dar, iată, pe drum s-au întâmplat atât de multe lucruri: un Petru s-a lepădat, dar asta nu înseamnă că învățătura creștină nu a fost adevărată. Dar Petru s-a ridicat cu totul dincolo, mai mult decât căderea lui.

Dumnezeu ne iubeste mai mult decât ne urăște dracul! Asta înseamnă un îndemn nemaipomenit pe care trebuie să ni-l însușim.

Dumneavoastră stiti ce vă spun eu acum: sunteți vinovați de faptul că acela este vinovat! Țsta-i răspunsul! Adică trebuie să-l iubești, trebuie să nu-l urăști, iar pentru poziția ta morală, pentru poziția ta creștină îl ajută harul lui Dumnezeu și pe acela, chiar dacă tu nu i-ai spus nici un cuvânt, dar ai avut curajul să-l pretuiesti, neurându-l măcar asta tu l-ai ajutat foarte mult: "Doamne, miluieste-l!" Ai început să iubești pe vrăjmasul tău? Cu orice chip nu te izola. Degetul acesta care este cel mai mic și pare cel mai neînsemnat este o valoare în componenta ființei trupești.

Dacă încercați să iubiți oamenii ca pe Hristos, atunci dumneavoastră nu ati mai vedea că el greșeste. Nu vă doare inima de el pentru că a gresit, dar constatați, chiar cu drac la mijloc, că a făcut cutare și cutare lucru vrednic de iad.

BUCURIA DUHOVNICEASCĂ

Cum să luptăm împotriva duhului tristetii?

Să fii vesel. Dragă, eu stii ce vă spun, cu toată siguranța: ori și ori și oricare ar fi motivul unei întristări sau al unei mâhniri, este numai de la draci! N-avem motive. Dacă îți creează starea aceasta de agitație, de tristete, își face cuib satana și-si clocește ouăle; nu mai poți iubi, nu mai poți vedea cu perspicacitate nitel în viitor, cu ratiunea care ti-a dat-o Dumnezeu, nu mai poți, pentru că tu ești trist. Adică nu ești în stare de nimic o stare drăcească foarte greu de suportat. Când sunteți tristi, gândiți-vă la lucrul ăsta: "Stai, că este ceva drac aici!" Și nu acceptați.

Ce să facem să scăpăm de împietrirea inimii?

Astea sunt lucruri care nu depind de un ajutor din afară. Astea depind de tine. Eu v-am dat o soluție. Nu să vă mângâiați cu faptul că le auziți. V-am dat un sfat: să fii vesel.

Cum să fii vesel poate să spună cineva când nu pot să fii? Dacă ești vesel, inima se desface și ea, este receptivă. Pentru că inima este adâncul cel mai adânc, cel mai profund din toate organele noastre pe care le avem. Inima este făcută de Dumnezeu ca să poată sta și El în ea, nu este ca orice organ. Inima asta, pe care o avem noi și bate și punem mâna pe ea, este un simbol al inimii. Inima este dincolo de ea. Are o profunzime dincolo de conștiință. Poartă în adâncul și în profunzimea ei acel punct extraordinar, pe care l-a făcut Dumnezeu chip și asemănare, acolo unde spune Mântuitorul: vom veni cu Tatăl și locaș la el. Ne vom face. Asta este chipul și asemănarea, nu picioarele și ochii și urechile. Minte este un subordonat al inimii.

La inima asta cum ajungem?

Este foarte ușor. Bagă-ți mintea acolo și zi: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!" Deci, dacă ai o stare de veselie, de descongestionare, de dispoziție, inima se desface și ea.

Ce înseamnă asta: "Eu sunt amărât"? Cum ești amărât, când Hristos a înviat, când suntem înțelegători în ceea ce privește crucea pe care trebuie să o ducem și noi. Un om care crede în Hristos este vesel, e plin de nădejde, că Hristos nu-l lasă cu nici un chip. Și această stare continuă de veselie pe unde trăiești, este și o stare de rugăciune și o trăire creștină și de inimă prezentă la Dumnezeu. Pentru că ăsta este secretul: să ai inima prezentă. Pentru că Dumnezeu nu are nevoie de cunostintele tale, știe ce vrei. Are nevoie de cererea ta, de atenția ta. Vezi, niste părinți, mamă și tată, când văd pe copilul lor că-si pune toată nădejdea în ei, mor de dragul lui și nu știu ce să-i mai dea.

Există la Psalmul 130: "Doamne, n-am umblat la cele înalte, nici la cele mai minunate decât mine", dar sunt ca un copil întărcat, care se uită cu jînd la sânul maicii sale. Pentru că-i întărcat și nu mai vine laptele, care e un aliment complet, adică harul lui Dumnezeu. Eu asta fac: să curgă harul lui Dumnezeu, dar să fii cu gura căscată.

Hristos este Dumnezeu, a luat chip de om, de vierme, ca noi, nemulțumiți și nesățuiți și în tot felul răi. Ce cinste pe neamul omenesc! N-a venit să spună altceva decât ceea ce a spus pentru mântuirea noastră. "Nu te teme turmă mică, îndrăznite, Eu am biruit lumea!" Și noi putem să biruim lumea, nu cu puterea noastră, ci cu puterea Lui. Vă dați seama câtă putere avem noi. Dracul e un tolerat, nu este o putere. Nu trebuie să țineți cont că vă schimbă gândurile. Luptă din rășputeri, dar luptă ca un hot, fără putere.

Noi, prin Botez, am primit haruri deosebite, avem și înger păzitor. De ce nu dați atenție mai multă la îngerul păzitor? Știți, frățiile voastre, ce spune într-un loc: "Este cu neputință să nu mori dacă vezi un înger în adevărata lui lumină!" Îngerul este cu noi, ne păzește. Hristos s-a întrupat în chip de om (de vierme), în adâncul mizeriei omenești, nu ca să anihileze ființa omenească, ci s-o transfigureze.

Ati văzut ce scrie la Canonul îngerului păzitor:

"Sfinte îngere, fă rugăciuni de obște cu îngerii totți pentru mine păcătosul!" Și îngerul păzitor se roagă cu totți îngerii, că nu-l refuză, nu-i răspunde: "Nu vreau!" Adică este o unitate nemaipomenită, îi place lui Dumnezeu să fie rugăciune, și îngerii totți sunt una cu plăcerile lui Dumnezeu. Dar mai spune într-un loc așa: "Dacă diavolul ar fi întruchipat în om, cu degetul mic poate răsturna pământul, dacă ar avea puterea de la început".

Da, dar nu mai are putere, decât numai vârful cozii mișcă, restul nu mai are, i-a omorât-o Hristos. Dar îi este îngădui să ne ispitească pe noi, ca, ispitindu-ne, noi să ne încununăm, să ne trezim, să vedem cine suntem.

Dracul joacă un rol de mântuire indirect. Suferințele îți aduc niste înțelepciuni adânci și te fac să te gândești serios la mântuirea ta. Dar, vă dați seama cine ne păzește pe noi? Îngerul păzitor îl face praf și tândări pe drac, care nu mai are nici o misiune, este un apostat. Îngerul păzitor este în misiune. Lupta este între ei și câștigă acela de partea căruia suntem noi cu faptele noastre. Și nu ne-ar fi rusine să-l părăsim pe îngerul păzitor, să-i dăm câștig de cauză diavolului, dusmanul îngerului, dusmanul nostru, cu nepăsarea, ba și cu căderi directe? Și totuși, Dumnezeu, în mila Lui, ne-a dat putința să ne ridicăm prin spovedanie. Va să zică e o îngăduință continuă pentru salvarea fiilor Lui, oamenii.

Asa că, pentru faptul că sunt împietrit cu inima, nu mai merit nimic. Inima trebuie să fie flexibilă continuu, nu piatră! Inimă caldă, fierbinte.

Nu permiteți gândurilor rele să vă cuprindă. Dacă vin, goniti-le cu rugăciunea, fără meditații prea multe la rugăciune. Unul împingea în usă și dracul împingea și el pe partea cealaltă să intre la el. Iar așa zicea: "Doamne, miluiește!", cu jumătate de gură, superficial. În sfârșit, dracul deschidea mai mult usa să intre la el. Dacă a văzut că intră dracul, a suspinat din adânc: "Doamne, nu mă lăsa!", și îndată a dispărut dracul. Și plângea. Și a apărut Mântuitorul: "Doamne, de ce nu m-ai ajutat?" "Când m-ai chemat cu adevărat, te-am ajutat!"

Melcul merge încet, dar merge cu casă cu tot. Te rogi încet, te rogi tainic, dar roagă-te din inimă, că altfel este numai spoială, nu rugăciune.

Dacă slăbește credința ce putem face?

Dacă ești într-o stare de recrudescență interioară, sigur slăbește credința. Să nu slăbească! Chiar și la sfinți se constată o viață de oscilație, o ridicare și o coborâre. Pentru că, te mai părăsește harul, ca să nu te mândrești, să nu spui: "Ia uite eu unde am ajuns!" Te mai părăsește harul ca să te smeresti. Dar nu trebuie să-ți pierzi credința. Tu trebuie să fii mereu prezent. Că nu rezolvi atât de mult prin rugăciunea care o faci, ci prin harul lui Dumnezeu, că tu vrei cu orice chip ajutorul lui Dumnezeu. Pentru că imediat vine satana să-ți folosească mintea; nu trebuie să vă speriați, el nu se astâmpără. Dumnezeu știe ce vrei tu, nu te speria deloc, tu continuă rugăciunea. Dacă ziceti: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul", îl sperie pe dracul. Pentru că este puterea numelui pe care nu o poate suporta satana. Vezi? E lipsă de o trăire interioară și adevărată, nu rațională. Ar trebui să înțelegeți singuri lucrurile acestea!

Iar în legătură cu oscilația asta care și la sfinți se constată, există un cuvânt la Sfântul Apostol Pavel care spune așa: "aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au vestit vouă învățătura lui Dumnezeu, la a

căror sfârșit privind, să le urmați credința" (Evrei 13, 7). Adică, la sfârșitul vieții ei s-au desăvârșit și au cuvântul puternic și întreg. Deci, dacă noi suntem în luptă, acum ne ajută harul lui Dumnezeu. Dar luptă este toată viața, ne ispiteste continuu.

Oare să ne rugăm numai când ne ispiteste satana? Să ne rugăm fără să ne ispitească! Dar, dacă ne ispiteste și Dumnezeu îi dă voie, este un prilej în plus să nu mă stăpânească fiara asta nenorocită. Avem nevoie de o stare de prezentă continuă, căci harul lui Dumnezeu ne ajută. Că nu putem fără harul lui Dumnezeu să ne mântuim. Este cu neputință să te mântuiești, oricât ai fi de nevoitor, numai cu faptele tale, fără harul lui Dumnezeu. Vezi cum i-a spus Sfântului Siluan Athonitul, Hristos: "Gândul la iad și nădejdea la Mine". Adică nu te mântuiesc faptele tale; chiar Sfântul Antonie cel Mare spunea că nu se mântuiește, și cine era Sfântul Antonie? Faptele omului nu-l mântuiesc fără harul lui Dumnezeu. Spune Mântuitorul: "Ceea ce la om este cu neputință, la Dumnezeu este totul cu putință." L-a întrebat Sfântul Apostol Petru: "Ce facem, Doamne, cine se mai mântuiește?" Deci, nu faptele noastre ne mântuiesc, ci mila lui Dumnezeu, dar să fim noi prezenți. Nu meriti tu atâtea haruri, decât dacă ești într-o smerită prezentă.

Uite, Sfântul Chiric cu mama lui, Sfânta Iulita, care era chinuită de păgâni. Sfântul Chiric era mic, până la genunchii lui mamă-sa, și a zis: "Și eu cred în Hristos!" Și i-a trântit ăla o cizmă în burtă și l-a repezit de zid și l-a omorât pe loc. Și-i pus copilul ăla în rândul mărturisitorilor. Sfintele moaste ale lui Chiric, mititelul acela, cu mare cinste le mișcă preotul.

Vedeți că într-un cuvânt este cuprinsă toată mântuirea? O stare de dispoziție interioară, de ce tristete? A înviat Hristos! Suntem botezați, avem înger păzitor, Dumnezeu ne învată: "Cereți-Mi, că Eu vă dau; cine-ti dă piatră în loc de pâine? Și Eu să nu vă dau vouă pâine, puțin credincioșilor?" Asta este puțină credință! Încercați, nu vă lăsați deloc! La măsura voastră. Multumiti-vă cu daruri mici, nu cereți daruri mari; este o greșală! Un dar pe care îl ai nu e mic, este tocmai ce-ti trebuie tie! Dar omul, în nesăbuita lui mândrie și dorință, vrea tot cerul într-o clipă! Nu! Tot cerul este al tău, dacă ești prezent și smerit! Nu se poate fără smerenie nimic. Să stiti!

Există o carte "Viata Sfântului Nifon". Pe acest sfânt îl caracterizează îndeosebi smerenia. Și să vedeți ce descoperire a avut de la Dumnezeu, nici nu vă dați seama: la moarte au venit sfinți cuvioși și mucenici să-l ia, a venit chiar Mântuitorul. Pentru că el a zis: "Doamne, cât as fi eu de fericit să vii și Tu la moartea mea!" L-au luat dinainte, să-si vadă locul în cer.

Toate aceste lucruri le realizează smerenia. Asta-i singura cale. Dar nu vă desconsiderați că a făcut Sfântul Nifon și nouă ne e cu neputință. Nu! La măsura ta, străduiește-te și tu. Sfântul Apostol Pavel spune: "Împărțita cerurilor se ia cu năvală." La un concurs aleargă multi, dar cine aleargă sincer, nu aleargă degeaba. Cine se duce la concurs, să nu se gândească că nu câștigă; tot câștigă în final, dacă au alergat cinstit, dar doar unii iau premii.

Există pahar mic, pahar mare și pahar foarte mare, care sunt pline toate. Paharul mic nu-i supărat că nu încapă în el cât cuprinde paharul mare. Paharul mic este satisfăcut că este plin. La măsura lui, el a luat premiul, și-a umplut paharul. Este în funcție de har și harul nu se dă decât dacă este omul smerit. Omul, dacă este sincer și smerit, este plin la măsura lui; este atât de satisfăcut, încât nu-si mai bate capul că altul ar fi mai fericit ca el.

Frățiile voastre ați auzit de Sfântul Ioan, că i s spunea Apostolul pe care-l iubea Iisus. Dar ce, pe ceilalți nu-i iubea Iisus? Îi iubea, dar Sfântul Ioan Evanghelistul avea o putere mai mare, de a acapara mai multă iubire. Dumnezeu trebuia să-l țină plin mereu, că era pahar mare. Dar pe toți Apostolii îi iubea Iisus și toți erau plini la măsura lor. Și atunci nu se mai justifică ticăloasa aia de invidie. Că se constată că niciodată nu te suferă unul care are o viață mai slabă decât a ta. Chiar între mireni și călugări. Sfântul Ioan Gură de Aur spune despre călugărie că acesta este drumul către care trebuie să vină toți. Dar nu toți se pot duce la mânăstire. Nu-i nimic. Rămân acolo ca paharul cu măsura lor și se desăvârșesc acolo unde

sunt. Nu numai călugării se mântuiesc. Ei tin de cuvântul cel mai înalt, vârf al Scripturii: " Vrei să fii desăvârșit?" Deci au fost invitați. Pentru că poruncile sunt porunci care te mântuiesc. si sunt si sfaturile evanghelice, care te invită mai mult la desăvârșire. Dar asta nu înseamnă că omul care are nevastă nu se mântuiește. Orice mântuit este fericit, e înger. Dar sunt ceruri si ceruri, sunt locasuri si locasuri. Sunt desăvârșiti a la Sfântul Antonie cel Mare, Sfântul Ioan Gură de Aur, dar asta nu înseamnă că nu sunt fericiti si ucenicii lor, care s-au mântuit; căci orice mântuit este un înger.

TAINA IUBIRII

Lumea aceasta nu e vinovată, suntem vinovati noi că nu stim să iubim si nu stim s-o apreciem! Ce-am făcut noi pentru lumea asta, dacă este vorba să intrăm în amănuntele drumului mântuitor? Ce-am făcut noi pentru lumea aceasta asta ni se cere!

O institutie, ca si un neam, trăiesc prin cei care tâsnesc, care stau pe cruce fără să cedeze. O iubire mare pentru Dumnezeu cere o permanentă jertfire. Niciodată nu vom trăi fără probleme si fără săbii îndreptate împotriva noastră! Nu vedeti învățătura creștină? "N-am venit să aduc pace pe pământ, ci sabie... Dushmanii omului sunt casnicii lui." Dar toate acestea nu trebuie să descurajeze pe nimeni cu nimic. Chiar dacă omul este afectat de aceste nenorociri, asta nu înseamnă să renunțe. Nu! Dumnezeu știe de necazul tău, iar aceste suferințe te încearcă pentru a te putea defini, pentru a merita să fii încununat de Dumnezeu, căci El asta dorește.

Nu ne putem închipui un om mântuit fără merite. De unde vin aceste merite? Din lupta cu suferințele, iar luptă fără jertfă nu se poate! Crucea a mântuit neamul omenesc! Nu dreptatea lui Dumnezeu, nici minunile Sale, ci Crucea! Atunci când Iisus S-a răstignit, atunci a fost biruit satana. Mântuitorul triumfa pe Cruce, iar satana era învins. Deci, nici un creștin nu este scutit, sub nici un chip, de crucea sa, pentru că e dar de la Dumnezeu suferința, dragii mei! Nu este numai o pedeapsă. Dar, chiar pedeapsă în sine, canonul înseamnă putinta revenirii, a întoarcerii la bine.

Se constată că nu vine lumea la biserică. Dar nu trebuie să fie o preocupare în sine, să se facă atâta caz. Pentru că aceste lucruri slăbesc forța personală a fiecăruia, semănând confuzii. Din cauza greselilor multimei, fiecare om ajunge să se scuze în sinea lui: "Ce, numai eu fac? Văd că toți fac!" Deci, cel mai bine este ca noi să ne rugăm pentru rezolvarea acestor lucruri pentru oamenii acestia. Si chiar vă rog, să fie o mai mare dorință de iubire adevărată! Nu o iubire înregistrată si difuzată ca atare de oameni: "Auzi, domnule, că trebuie să iubim!" Nu! Trebuie să simți nevoia să iubești.

Nu este niciodată nimeni degeaba lângă tine. El este cu știința lui Dumnezeu, ca tu să-l ajuti sau să te folosești. Te folosești, că poate are o putere de duh mai mare. Sau îl ajuti tu, în sensul de-al suporta. Este o mare greșeală atunci când certăm pe unul sau pe altul! Il rabdă Dumnezeu si pe acela, si de aceea l-a pus în calea ta, ca să-l rabzi si tu si să te încununezi!

Dacă se întâmplă să facem fapte bune, nu este bine să le facem numai din obligatie, pentru că devenim cazoni. Să le facem dintr-o dragoste cu orice chip, si atâta cât putem. Pentru că Dumnezeu nu ne ține că suntem noi foarte vrednici. Ne ține că este foarte milostiv El, si de aici vine si toată mila noastră.

Bunăoară, dacă se găsește cineva în situația să dămnească pe cineva, se găsește în situația să-l judece, pentru că este într-adevăr incorect si nu se așază deloc. Deci, îți este incomod si tie si celorlalti. Dar dacă ar zice omul așa, ar sta de vorbă cu Dumnezeu: "Măi dragă, Eu îl iubesc si pe acela așa cum e. Dă-te de partea Mea, ca să-l iubești si tu. Eu îl iubesc așa cum este. Căci de aceea îl tin în viață. Dă-te de partea Mea si lasă, nu-l mai dămnești; Eu sunt Dumnezeu si tot Eu te tin si pe tine. Tu câte greseli faci si ti le trec cu vederea?" Acest dialog intim, cu smerenie să se facă, si tu esti asigurat. Si răsare cu orice chip iubirea, fără de care nu se poate face nimic, chiar dacă ai da muntii la o parte; chiar dacă ti-ai sfâșia trupul să ardă pentru Hristos. Milostenia nu este numai să dai din traistă. Milostenie este că accepti pe un om să stea lângă tine, fără să îl alungi în gând. Ai un coleg care are un necaz, trebuie să știi să-i faci o mângâiere, să-i descureteti fruntea. La săraci poti să faci o rugăciune scurtă: "Doamne, miluieste-l!", dacă nu poti să-i dai, că esti în tramvai si el este pe trotuar. Întrebarea se pune, cum ne este inima noastră

în legătură cu suferința din jur? Cel mai mare lucru de care vom fi întrebați la Judecata de apoi este: "De ce nu am dat mai multă atenție semenilor noștri?"

Există poruncă în învățătura creștină: să se respecte toată făptura, cu atât mai mult ființa omenească, care are "chip" și "asemănare". Și firea perversă, bineînțeles, te îndeamnă să îți cont numai de al tău, și foarte greu te rupi și pentru celălalt. Și tocmai asta e porunca: să te rupi. Eu v-am spus uneori; dacă nu, spun acum: Era într-o situație, parcă era vis, dar tare a fost parcă real, așa... Murisem, și mă uitam, cum se spune, la moartea mea, căci sufletul nu moare. Mă uitam la mine în cosciug și când a ajuns cosciugul să intre în groapă am zis: "Ce bine este dacă lasi ceva din tine afară! Acea te va ajuta și pe tine să trăiești mereu". Milostenia este ceva din tine. Și Alexandru Vlahuță zice: "Mila e toată Scriptura!"

A milostivi pe unul, pe altul, aici se arată că tu ești Hristos. Apoi, nici nu știi că acela pe care îl ajuti poate să fie Hristos. El nu întinde mâna să-ți dai. El întinde mâna să-ți dea împărăția cerului și tu nu observi. Și, de regulă, oamenii caută bănuțul cel mai mic.

Frații mei, țineți minte: cersetorii sunt personaje biblice! Ai trecut pe lângă mântuirea ta așa de ușor! Și mai grozav, l-ai disprețuit pe cersetor! Cersetorii nu pier niciodată. Fac sobor la margine de drum și împart ce s-a câpătat, și zic: "Asta-i de la cutare. Pomeneste-l, Doamne, întru împărăția Ta!" Și are valoare. Mântuitorul, ca să ne încurajeze, a spus: însuțit veți primi! Vrei să te îmbogățești? Dă tot ce ai! Primești însuțit! Lucrul acesta nu-l vorbesc de la mine. Dacă ai cunoaște viața Sfântului Ioan cel Milostiv, v-ați înspăimânta! Sfântul Ioan, când s-a dus în respectiva arhiepiscopie, a întrebat: "Cât aur are arhiepiscopia?" Și i s-a răspuns: "Atâtea litre de aur!" "Dati-i la săraci!" Când au auzit, economii ăia au zis că îi sărăcește. Și a venit înapoi însuțit față de cât a dat. Iar dădea, iar venea însuțit. Economii cârteau mereu! Vezi, nu observă omul când primește, dar observă când dă. Dar venea însuțit cu precizie! Este cuvânt din Scriptură. Eu nu am dreptul să-l contrazic pe acest cuvânt. Și obișnuiți-vă cu autoritatea cuvintelor din Sfânta Scriptură. Tainele Bisericii s-au făcut pe temeiul cuvintelor din Scriptură. "Ce dezlegați voi, dezleg și Eu". Așa a luat naștere Taina Pocăinței.

A venit o doamnă la arhiepiscopie să dea o donație. Și a întrebat-o Sfântul Ioan: "Cât doriți să dați, doamnă?" "Atât!" Sfântul Ioan se aștepta să primească însuțit, iar cât dădea doamna asta nu era însuțit. Și a întrebat-o: "Atât ai vrut cu adevărat să dai?" "Nu! Am vrut să dau atâta, dar când am scris suma, o mână nevăzută a sters și a scris cât dau eu acum".

Ce se întâmplase? Economii nu au dat la săraci cât a zis Sfântul Ioan. Au dat mai puțin. Și corespundea cu cât a adus femeia asta însuțit. Sfântul Ioan i-a muștră: "Uite cine sărăcește arhiepiscopia!" Și s-a ajuns să dea câte o corabie cu aur, și veneau o sută înapoi; și s-a umplut Marea Mediterană cu corăbii pline cu aur mergând la Sfântul Ioan. Și s-a auzit glas din cer: "Să vedem, Ioane, cine este mai milostiv: tu sau Eu?" S-a verificat cu ape, cu corăbii și cu aur cuvântul Scripturii. Deci, obișnuiți-vă să nu trăiți numai voi, ci să trăiți în tot ceea ce sunt cu voi.

Există poruncă mare repetată de Iisus Hristos, încât insistă: "Să vă iubiți unul pe altul." Vedeti, cu orice chip trebuie să fim controlați, dacă avem acest sentiment de iubire pentru toți. Practic e greu. Nu poți chiar să iubești pe toți. Bine, asta se înțelege. Dar, cu nici un chip să nu urăști! Dacă nu urăști, nu mai ești în apă, ești pe scară, pe prima treaptă. Dar ești pe uscat! Și sigur că treptele merg până la treapta dragostei de sus. Ești liber și ai posibilitatea de a urca, dacă nu urăști. Deci este un început doar. Ce se numește scară: "Două lemne hodo-lemne și un brat de ălea măruntele!" Adică, dacă ești pe prima treaptă ești salvat. Dar ceva sfânt din noi, creându-ne Dumnezeu singur numai pentru Dumnezeu și poruncindu-ne să iubim, ne-a dat și putința să iubim. Și atunci ceva sfânt din noi ne spune: "De ce să stau chiar așa pe ultima treaptă? Ia să pășesc mai sus!" Se întâmplă de capeti o bucurie pe care nu o cunosteai, dar care te odihnește și te silește la a treia treaptă. Și tot așa, și tot așa, până când ajungem la dragoste, care este legătura desăvârșirii.

Mântuitorul nu spune că sunt treizeci de trepte, cum arată Sfântul Ioan Scărarul. Spune: "Să vă iubiti" vorbește la superlativ și termină. Dar acum, noi, care ne întâlnim cu neputintele noastre și cu frecusul, lipsa de educație la un adversar, dintre două rele, alegem răul cel mai mic. Decât să-l urăsc, mai bine mă asez pe prima treaptă și nu-l urăsc. Și mă țin cu mâinile de treapta de sus. Dacă te ții cu mâinile de treapta de sus, înseamnă că e posibil să ajungi la ea, că e deja în mâna ta. Este poruncă. Nu mai avem voie să comentăm, decât, cu orice chip, să stabilim relații măcar la "Bună ziua", sau să nu urăști pe nimeni. Degeaba ne zbatem, degeaba împlinim alte porunci creștine, dacă n-avem relație cu cineva. Frațiile voastre trebuie să știi că inima noastră trebuie să fie mereu liberă pentru Hristos. Că un dușmănel, care stă cocotat pe acolo pe undeva în zona asta grozavă a inimii, îl îndepărtează pe Hristos din inima ta. Adică nu vrea Hristos să stea cu dușmănelul ăla. Că nu există relație între rău și bine. Mântuitorul zice: "Să-mi dai toată viața, toată ființa ta!" Dracul zice: "Mie să-mi dai numai un deget!" Că prin asta el te stăpânește cu totul. Deja e lângă tine. Nu mai este Hristos lângă tine, dacă tu i-ai dat o unghie de la un deget. Nu trebuie recunoscut.

De aceea, nici nu se stă de vorbă cu dracul. E o greșală mare când mai spun unii: "L-am certat pe dracul!" Lui îi convine foarte mult dialogul cu omul. Să te rogi! El fuge de rugăciunea pe care o faci tu. Dacă îl simți că într-un fel te muncește fizic, sau te deranjează te miri cum, roagă-te la Hristos: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul!" Că vă este la îndemână o rugăciune ca asta. Dar nu cu agitație, ci cu calm și cu stăpânire de sine. Pentru că, vă repet acum, sunt sigur că v-am mai spus, oricare ar fi motivul unei întristări, sau al unei mâhniri, este numai și numai de la draci. Harul lui Dumnezeu nu vine unde-i o mâhnire, unde-i o întristare, deoarece cu astfel de bogăție nu știi ce să faci și o risipești. Și, din prudență, nici nu te stăpânește acest har, dar vine unde-i liniștire sufletească, unde ființa noastră transformă ca un mare aparat de reacție acest har al lui Dumnezeu cu hotărârile tale de a misca, de a te împlini, și uite așa ajungi la măsura omului desăvârșit, ca să nu vorbesc chiar să fii un Dumnezeu după har, bineînțeles. Dar pe fondul unei stări de veselie, viața duhovnicească nu se vede, dar se simte. Simți că ai mândrie. Însă smerenia nu se prea simte! Niciodată un om nu spune: "Eu sunt smerit!" Dar se simte totuși o bucurie sufletească pentru că ai un fior de relație caldă cu lumea.

Dacă rationalizezi relația ta cu lumea pe motiv că sunt liber să nu primesc vizita fratelui e un câștig. Dar e un câștig minor, fără rezultate mai avansate. Trebuie să-l iubești cu adevărat cu inima. Strategic vă dau un sfat: nu poți să-l iubești pe vrăjmas de prima oară, dar așază-te pe poziția să nu-l urăști. Și dacă te găsește moartea pe poziția de a nu-l dușmăni, tu mori ca un iubitor de vrăjmas, cu harul lui Dumnezeu.

Să știi că e foarte drăcească lucrare, ura asta a aproapelui. Prima dată asta vine: "Ah, ce i-as face!" Dragă, cele zece porunci nu trebuie învățate ca la școală: "Dacii și romanii", și începi să spui istoria dacilor și a romanilor ca pe apă. Nu! Trebuie cu orice chip să împlinim aceste porunci. Poți să te prezinti la duhovnic că n-ai împlinit o poruncă, că o împrejurare, sau o stare de lucruri te-a oprit. Se analizează de ce nu ai putut, capeti circumstanțe atenuante, dar cu nici un chip să nu crezi că ești scutit total, că o împrejurare s-a creat și tu nu ai împlinit porunca.

Ai lucrat Duminică. Porunca Bisericii este să nu se lucreze. Dar o împrejurare oarecare te-a silit să lucrezi. Nu-i nici o mustrare, poate e nevoie să te spovedești că ai muncit, fără canonisire. Nu s-a gătit mâncare pentru Duminică. Și există o altă poruncă care spune: "Cine postește sâmbăta sau Duminică este certat de Biserică". Și atunci ce faci ca să nu postești Duminică? N-am mâncare făcută fac mâncare. Deci am muncit Duminică. Dar, dintre două rele, alegi răul cel mai mic. Dar am salvat porunca care spunea să nu postești Duminică.

Doi inși sau hotărât să se ducă la Ierusalim. Se mergea pe jos în condiții grele, nu erau mijloace de transport. Mergând ei spre Ierusalim au intrat să găzduiască la o casă, unde i-au găsit pe toți bolnavi. Au sărit amândoi, i-au ajutat cât au putut. Dar unul dintre ei a zis: "Eu nu mai merg la Ierusalim căci nu pot să părăsesc pe cei bolnavi" "Cum, dragă, că noi ne-am hotărât. Unde-i hotărârea noastră?" Și a plecat celălalt singur și a ajuns la Ierusalim. Acolo era o mare aglomerație, că era vorba de Inviere.

Pelerinul, ajuns la biserică, a pătruns cu mare greutate prin prima ușă de la biserică, și-l vedea pe cel care rămăsese la bolnavi chiar la Altar. Dintre două fapte bune alege fapta cea mai mare. Cel care a îngrijit de bolnavi s-a așezat pe poziția de vârf a Scripturii: iubirea. Și atunci ce cauți la Ierusalim? Te duci din tradiție? Te duci că ai posibilități? Te duci că ai timp, sau că ai avut bani? Dacă tu ai lăsat vreo dușmănie în urma ta? Porunca iubirii e o poruncă mare, de aceea insistă Mântuitorul. Deci e o întrebare justificată; să ne-o punem totuși: "Iubesc sau nu iubesc?", că e poruncă, dragă! Să nu credeți că Mântuitorul a vorbit numai pentru veacul respectiv, pentru Apostoli. Nu. A vorbit pentru toate timpurile. Și noi avem bogăția că suntem creștini. Și atunci sigur nu o să urmăm pe cutare Tutankamon, sau pe Buda. Noi urmăm pe Hristos. Băgați de seamă, iubirea e criteriu de judecată! Evanghelia care se citește la Duminica Judecării de apoi este aceasta: "Am fost bolnav, și nu m-ați îngrijit. Am fost însetat, și nu mi-ați dat să beau. Am fost flămând, și nu m-ați săturat". Nu vorbește nici de alte artaguri și nu știu ce. Vorbeste numai de iubire. De ce ai urât? Dovadă că tu nu ai iubit, nici măcar nu l-ai respectat, că-i ființă omenească. L-ai urât. Că nu-l mai recunoști ca ființă omenească, din momentul din care îl urăști. Și atunci ne osândim cu asta. Vorbești de rău cu atâta ușurință și cu atâta motivare intimă. Și chiar dacă ești întrebat, răspunzi:

"Dar ce, numai eu vorbesc!? La urma urmei merită". Ei bine, vă spun, e un păcat foarte mare. Nu numai că nu-l iubești, dar îl dușmănești, îl urăști. Atunci tu ai făcut crimă, nu dragoste.

Dacă pomenim pe cineva, este poate departe de tine, nu are cum să știe că tu îl pomenesti. Tu ești în comuniune cu cel pe care l-ai pomenit. Dumnezeu, pentru rugăciunea ta, îl ajută pe el, și tu, conștient, vrei să fii împlinitor al poruncilor date de Dumnezeu: te numești un mântuitor cândva și undeva.

Tu pomenindu-l pe el, îl ajută Dumnezeu. Dumnezeu ti-a auzit rugăciunea.

Chiar Traian, care a fost un păgân, a avut o fiică, Drosida, care a ajuns Sfânta Mucenită Drosida. S-a botezat singură, dragălasa. Impăratului Traian i se dusesse vestea, și a rămas vorba: "Bun ca Traian".

Era un suflet bun, drept, nu i se cerea mai mult decât să fie drept.

Sfântul Grigorie Dialogul, văzând atâtea lucruri făcute de Traian și că a avut un nume așa de consacrat, s-a rugat lui Dumnezeu pentru el ca să-l ierte. Sfântul Grigorie a trăit în anul 500, de când avem Sfânta Liturghie a Sfântului Grigorie Dialogul. Și s-a rugat lui Dumnezeu să-l ierte pe Traian. Deci, a intrat într-un dialog cu Cerul și a auzit un glas:

"Dumnezeu ti-a auzit rugăciunea, dar mai mult să nu te rogi pentru păgâni". Sfântul Grigorie Dialogul a intrat într-un dialog cu Cel ce mântuiește și i-a dat putința lui Traian să fie și el în împărăția mântuitorilor.

Tu, dacă pomenesti pe cineva, trăiești cu toată lumea, cu frații tăi de credință. Și sunt obligați față de cel care îi ajută la mântuire într-o formă anonimă, dar știe Dumnezeu.

Mai departe, după rugăciune, tine relația cu omul. Aruncă-i un zâmbet, ca să vadă că nu îi ești dușman. Nu un rânjel. Aruncă-i un zâmbet, dacă te provoacă.

Dragă, eu am susținut un adevăr. Frăția ta ai fost în situația să fii în afară de adevăr. Că te-a lezată punctul meu de vedere, al adevărului, nu-i vina mea. E vina ta care nu ești cu Adevărul. Acesta, să zicem că este un motiv material care a stricat relația.

Noi nu putem forma legi de iubire de la noi. Porunca: "să iubești" este și pentru ei. Ce să facem, pentru că răspunsul este asta: există și rai și iad. S-a dat putința fiecăruia să nu se ducă în iad și totuși s-au dus și în iad. Ce să facem? Noi ne facem datoria să iubim, că și pe cei din iad îi iubeste Dumnezeu. Dar iubirea lui Dumnezeu îi biciuiește acum. Dreptatea lui Dumnezeu îi ține acolo. Iadul este marea durere a

lui Dumnezeu. Ei își dau seama că îi iubeste Dumnezeu, și tocmai aceasta îi chinuie. "Uite, ne iubeste și acum, deci, ce ar fi fost să-L fi urmat pe Hristos?" Ce n-a făcut Hristos să-i scape pe oameni de iad?

Uite, dialogăm în ce privește mântuirea. De ce mergi pe o cărăruie oarecare și nu mergi pe soseaua bătută, care duce la Ierusalim? Pe soseaua asta te mai lovesti de pietre, dar nu părăsești soseaua pentru sângerările rănilor. Te pansezi, dar tine-te de sosea, că harul nu vine decât pe soseaua asta, nu vine pe toate cărările. Însă nu trebuie să schimbăm discuția, că avem de-a face cu oameni îndărătnici. Uite, tu te duci la un prieten care are un câine rău. Câinele nu știe că ești prieten cu stăpânul, și latră la tine. Dar tu nu ții cont că latră câinele, tu îl iubești pe stăpânul lui și te duci la el.

Soluția este să-i zâmbesc, să-l pomenesc și să nu-l urăsc, așa cum este. Eu îmi doresc foarte mult să-mi păstrez această sfântă libertate, această curățire a inimii, că Hristos nu vine în inima ta dacă este un dusman acolo. Nu vă mai preocupați cu: "Uite, eu i-am zâmbit și el mi-a rânjit". Dacă ești pe linia adevărului poți să fii foarte sigur: "Doamne, eu sunt de vină, că e fratele meu!" Așa.